

Vyslovení neplatnosti součásti státní zkoušky „obhajoba diplomové práce“, na základě stanoviska přezkumné komise, že obhájená práce není původní a jde o plagiát.

Po provedených řízeních vydal rektor Univerzity Karlovy rozhodnutí č. j. UKRUK/ 431243/2020-7, že součást státní zkoušky, obhajoba diplomové práce s názvem „Právní postavení soudce v České republice – kárná odpovědnost“ konaná dne 28. 5. 2018, je neplatná.

Dnem, kdy rozhodnutí nabylo účinnosti, pozbyla účastnice řízení vysokoškolského vzdělání získaného studiem daného studijního oboru a akademického titulu magistr. Dále pozbyly platnosti vysokoškolský diplom a dodatek k diplomu.

Declaration of the invalidity of the section of the state examination “thesis defence” based on the review committee’s opinion that the defended work is not original and constitutes plagiarism.

Following the proceedings, the Rector of Charles University issued a decision, ref. no. UKRUK/ 431243/2020-7, stating that a section of the state examination, defence of the thesis entitled “Legal status of Judges in the Czech Republic - Disciplinary Liability” held on 28 May 2018, is invalid.

On the day the decision became effective, the participant in the proceedings surrendered their higher education degree obtained by studying the specific area of study and the academic title of Master. Moreover on that day, their university diploma and diploma supplement became invalid.

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Sandra Sobotková

**Právní postavení soudce
v České republice - kárná odpovědnost**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.

Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 8. března 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 141 937 znaků včetně mezer.

Sandra Sobotková

V Praze dne 8. března 2018

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala paní doc. JUDr. Aleně Mackové, Ph.D. za vedení diplomové práce a také za její podporu, trpělivost, rady, inspiraci a diskuze nejen při vypracování této diplomové práce.

Rovněž patří můj dík mé rodině za podporu, která mě provázela celým studiem a tvorbu potřebného zázemí.

OBSAH

Úvod.....	1
1 Úvod do problematiky kárné odpovědnosti soudce v České republice.....	4
1.1 Právní úprava moci soudní	5
1.2 Postavení soudce v právním řádu	7
1.2.1 Předpoklady k výkonu funkce	7
1.2.2 Ustanovení do funkce soudce	10
1.3 Povinnosti soudce	12
1.3.1 Nestrannost a nezávislost.....	12
1.3.2 Vázanost zákonem	13
1.3.3 Zachování důstojnosti funkce soudce	14
1.3.4 Mlčenlivost	18
1.3.5 Odbornost.....	18
2 Kárná odpovědnost soudce	20
2.1 Kárná odpovědnost jako pojem	22
2.2 Kárná odpovědnost a její právní povaha	24
2.3 Vztah odpovědnosti za újmu a kárné odpovědnosti	25
3 Kárné řízení	27
3.1 Kárné řízení jako pojem.....	28
3.2 Kárný soud.....	30
3.2.1 Kárný senát	31
3.2.2 Členství v kárném senátu a jeho podmínky	32
3.3 Kárné řízení a jeho průběh.....	33
3.3.1 Podání kárného návrhu	33
3.3.2 Kárné jednání.....	34
3.4 Problematika „jednoinstančnosti“	34
4 Kárné provinění	38
4.1 Pojem kárného provinění de lege lata.....	38
4.2 Kárná provinění v praxi	39
4.2.1 Nečinnost a průtahy	39
4.2.2 Nedodržení lhůty.....	42
4.2.3 Protiprávní zacházení se spisem	42
4.2.4 Jiná provinění (etika, nevhodné chování, alkohol)	45

5	Kárné opatření	47
5.1	Kárné opatření de lege lata	47
5.2	Praxe v oblasti kárných opatření.....	48
5.2.1	Důtka.....	48
5.2.2	Snížení finančního ohodnocení.....	49
5.2.3	Odvolání z funkce.....	51
5.2.4	Upuštění od uložení kárného opatření	52
5.3	Institut výtky drobných nedostatků a poklesků	53
5.3.1	Výtka jako pojem.....	53
5.3.2	Komparace výtky a kárného opatření a jejich účinnosti v praxi.....	54
	Závěr	56
	Seznam použitých zdrojů.....	58
	Právní postavení soudce v České republice – kárná odpovědnost.....	65
	Shrnutí.....	65
	Klíčová slova	65
	Legal Status of Judges in the Czech Republic – Disciplinary Liability	66
	Summary	66
	Keywords	66

Úvod

Když v roce 2008 tehdejší ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil předložil svou reformu kárného řízení se soudci, vyvolalo to mezi soudci obrovské pozdvižení. Tato reforma vyvolala velkou vlnu kritiky a tato vlna nabrala ještě více na síle poté, co ji hladce schválil Parlament České republiky. Pospíšilova reforma totiž poměrně zásadně změnila institucionální nastavení českého kárného soudnictví, neboť přenesla tuto agendu z vrchních soudů a Nejvyššího soudu na Nejvyšší správní soud, zavedla jednoinstanční kárné řízení, zakotvila paritní složení „soudcovských“ kárných senátů, které se nově skládají ze 3 soudců a 3 nesoudců, a v neposlední řadě také v mnoha ohledech zpřísnila kárné řízení, a to například zvýšením sankcí, prodloužením subjektivních i objektivních lhůt pro podání kárné žaloby a zakotvením institutu „třikrát a dost“. Samo ministerstvo spravedlnosti si navíc v části Pospíšilovy novely týkající se kárného soudnictví vytyčilo za cíl „zpřísnění kárného řízení“.

Sami soudci Pospíšilovu novelu zákona o soudech a soudcích a zákona o řízení ve věcech soudců a státních zástupců označili za „sankční novelu“ a napadli její klíčové body, tedy jednoinstančnost kárného řízení a paritní složení kárných senátů, u Ústavního soudu. Ústavní soud však návrhu nevyhověl a zamítl jej. Pospíšilův model kárného soudnictví tak „přežil“ ústavní přezkum a přetrval bez větších změn až dodnes. Můžeme tak s odstupem času studovat jeho důsledky bez emocí existujících v době přijímání Pospíšilovy novely a se znalostmi výsledků kárných žalob v následujících letech.

Kárná odpovědnost soudce je poměrně kontroverzním tématem. V letech 2008 – 2014 řešily kárné senáty Nejvyššího správního soudu 173 případů kárných žalob na soudce. Řada teoretiků se v této souvislosti domnívá, že vytížení kárných senátů by mohlo být vyšší, předpokladem pro toto vyšší zatížení je ovšem větší aktivita kárných žalobců. V případě, když se již samo kárné řízení zahájeno, se zase zdá, že jsou kárné senáty k soudcům benevolentnější, než kární žalobci požadovali. Návrh na zahájení kárného řízení může podat mimo jiné také prezident republiky a ministr spravedlnosti, a to proti kterémukoli soudci. Prezidentovi Miloši Zemanovi se ovšem evidentně „žalovat“ nechce, neboť do současné doby nepodal žádný návrh na zahájení kárného řízení. Například bývalý prezident republiky Václav Klaus zdůvodňoval nevyužívání kárné pravomoci poukazem na to, že mu nepřísluší hodnotit práci jednotlivých soudců. Současný prezident se v této věci domnívá, že předpokladem pro podání takového

návrhu by byla existence průkazných a objektivní důkazů. ¹Zde se však objevuje patrně hlavní problém, neboť prezident republiky, na rozdíl od jiných, především soudních orgánů, které tuto pravomoc rovněž mají, nemá právo nahlížet do soudních spisů, a nemá tedy ani možnost získat objektivní informace, které považuje pro kárnou žalobu za nezbytné.

Zatímco na předsedy okresních soudů připadá 14 žalob v průměru za rok, u předsedů krajských soudů je to devět případů. Skutečnost, že právě šéfové jednotlivých soudů by měli být těmi, kdo má podávat nejvíce kárných žalob, zmiňuje i jedno z rozhodnutí kárných senátů. *„Předseda soudu by měl být nejčastějším kárným žalobcem, neboť je v denním kontaktu se soudci svého soudu, podílí se na jejich výběru, významně organizuje jejich práci a měl by mít proto i nejvíce relevantních informací nejen o jejich pracovním nasazení a výsledcích, nýbrž také o jejich osobní situaci a případných problémech.“* ² Předsedové soudů by si ale měli být vědomi toho, že sami mohou čelit problémům, protože nepodání žaloby může být rovněž kárným proviněním. Zatím se však pohledem na počet návrhů na kárné řízení podaných na předsedy soudů ale šéfové jednotlivých soudů příliš bát nemusí.

Podnětem pro napsání této diplomové práce pro mne byly právě ony zmíněné ostré debaty a kritické články ze strany odborné i laické veřejnosti, které se vyjadřují na téma českého soudnictví a osoby soudce. Odpovědnost soudce a s ní úzce související (ne)efektivnost či (ne)funkčnost českého soudnictví představuje bezesporu problém, ohledně kterého se vedou diskuze bez jasného závěru. Právě kárné odpovědnosti soudce není dle mého názoru v odborné literatuře věnována dostatečná pozornost a toto téma je tedy poněkud opomíjeno. Důkazem budiž to, že samotné kárné odpovědnosti soudce se věnuje pouze jedna aktuální monografie. Do mysli se tak trochu vkrádá otázka, zda za velmi sporou tvorbou současných autorů na téma kárné odpovědnosti stojí citlivost tématu či nějaká jiná skutečnost. V každém případě se jedná o téma zajímavé a považuji za důležité jej podrobněji prozkoumat.

Má práce je rozdělena do 5 hlavních kapitol, které se následně člení na podkapitoly. Ačkoliv je jejím ústředním tématem sama kárná odpovědnost soudců, pokládám za důležité její první část věnovat exkurzu do problematiky moci soudní, tedy úpravě moci soudní a postavení soudce v právním řádu České republiky. Druhá kapitola na tu první plynule navazuje a je již zaměřena na kárnou odpovědnost soudce jako takovou, konkrétně v ní tento pojem definuji a zabývám se rovněž jeho právní povahou. Vzhledem k tomu, že do tématu spadá rovněž odpovědnost soudce za újmu, je do této kapitoly zařazena také. Ústředním bodem zájmu

¹ ŠRÁMEK, Dušan. Kárných řízení se soudci by mohlo být víc, předpokládá to větší aktivitu žalobců. In: *Česká justice* [online]. 2015 [cit. 2018-02-24]. Dostupné

z: <http://www.ceska-justice.cz/2015/06/karnych-rizeni-se-soudci-by-mohlo-byt-vic/>

² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 10. 2013, sp. zn. 16 Kss 8/2013 – 45

následující kapitoly je kárné řízení, přičemž kapitola vysvětluje tento pojem, popisuje úlohu kárného senátu a jeho složení a samotný průběh jednoinstančního řízení. Ve čtvrté kapitole definuji právní povahu kárného provinění a jednotlivá kárná provinění, která český právní řád rozlišuje. Kárné opatření je tématem poslední kapitoly mé práce. V závěru se následně pokusím o ucelení zjištěných poznatků a vytvoření systematického souhrnu.

Při psaní práce využívám zejména tištěné zdroje, a to především odborné články v časopisech zaměřených na právní tematiku, dále monografie, které téma moci soudní vhodně rozebírají a v neposlední řadě také z internetových zdrojů. Významným zdrojem je pro mě pochopitelně také samotná právní úprava, a to ať již aktuálně platná či historická. V práci je poměrně hojně využívány také judikatura soudů, a to především nálezy Ústavního soudu České republiky a rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, který rozhoduje již konkrétně ve věcech správné odpovědnosti soudců.

Z hlediska metodologie je v práci využita především analýza, která umožní proniknout hlouběji do daného problému, dále syntéza, na základě které budou vyvozeny ze zjištěných informací jisté poznatky a dále rovněž indukce, která přechází od obecných informací do jejich promítnutí v praxi. Vzhledem k tomu, že je v práci využita celá řada informačních zdrojů, jsou informace z nich zpracovávány metodou deskripce a interpretace.

1 Úvod do problematiky kárné odpovědnosti soudce v České republice

O odpovědnosti soudce lze hovořit v několika rovinách – jde jednak o odpovědnost morální, jednak o odpovědnost právní, která je upravena zákony. Odpovědnost právní v sobě dále zahrnuje odpovědnost trestní, občanskoprávní odpovědnost za újmu a samotnou kárnou odpovědnost. Osoba soudce je bezesporu trestně odpovědná za veškeré své trestné jednání. Trestní odpovědnost soudců je upravena § 76 zákona č. 6/2002 Sb. a není vyloučena ani v případě činů spáchaných při výkonu funkce. Lze je však třeba dodat, že se zahájení trestního stíhání či vzetí soudce do vazby neobejde bez souhlasu prezidenta republiky. O zahájení stíhání je zároveň srozuměno Ministerstvo spravedlnosti a předseda soudu, u kterého stíhaný soudce působí. O odpovědnosti soudce za újmu bude pojednáno v kapitole 2, nebudu ji tedy na tomto místě podrobněji popisovat. Opomenout nelze ani morální odpovědnost soudce, která se pojí ke znatelnému významu soudcovské funkce pro subjektivní práva osob účastníků řízení. Při svém rozhodování soudce vychází ze zákona a pohybuje se v jeho mezích v zásadě na základě svého uvážení. Soudce pro řádný výkon své funkce musí oplývat jistými morálními hodnotami a profesionalitou. Kromě zákonem stanovených povinností a zásad soudcovské etiky (§ 79 a následující zákona č. 6/2002 Sb.) vznikají pro rovněž soubory etických norem, které lze bez nadsázky označit za jistou nadstavbu nad zákonnými ustanoveními.

Orgány, které vykonávají dohled nad osobami, které podléhají kárné odpovědnosti, tedy nad soudci, státními zástupci, soudními exekutory, notáři a státními zaměstnanci, jsou oprávněny podat vůči těmto osobám kárnou žalobu a zahájit kárné řízení. Kárné řízení může skončit kárným trestem, např. uložením důtky, peněžitého postihu či odvoláním z funkce. V případě drobných nedostatků v činnosti kontrolovaných osob mohou příslušné orgány vyřídit věc tak, že nedostatky neformálně vytknou, aniž by zahájily kárné řízení.³

V následujícím textu tedy bude podrobněji popsána problematika kárné odpovědnosti soudce a jednotlivých kárných opatření, kterými může být kárné provinění potrestáno. V úvodu práce bude krátce popsána problematika právní úpravy soudní moci a postavení soudce v České republice, se kterým se pochopitelně pojí také jisté významné povinnosti. Kapitola druhá definuje již samotný pojem kárná odpovědnost a popisuje jeho podstatu. Kapitola třetí se zaměřuje na kárné řízení a jeho průběh a účastníky. Čtvrtá kapitola se věnuje jednotlivým druhům kárných provinění a postupu v praxi. V poslední kapitole je podrobněji popsána otázka

³ K právní povaze výtky drobných nedostatků osobě podléhající kárné odpovědnosti. *Jurisprudence*[online]. Praha: Univerzita Karlova, 2016, (3), 11-19 [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://www.jurisprudence.cz/cz/casopis/k-pravni-povaze-vytky-drobnych-nedostatku-osobe-podlehajici-karne-odpovednosti.m-182.html>

kárných opatření, mezi které patří i institut výtky drobných nedostatků a poklesků. Závěr poskytne shrnutí a ucelený náhled na zkoumanou problematiku.

1.1 Právní úprava moci soudní

Dá se říci, že v každé společnosti je uplatňování práva spojeno s jeho ohrožováním a porušováním. Proto je třeba, aby byl vytvořen určitý kontrolní systém, který by po porušení práva opět obnovil právní stav a který by zabránil porušení práva v případě jeho ohrožení.

Právě nezávislá soudní moc je důležitou podmínkou ochrany lidských práv a právního státu. JUDr. Ilona Schelleová se domnívá, že institut soudu v podobě, v jaké jej známe dnes, vznikl v období utváření prvních států a státních institucí. Již tehdy šlo o činnost organizovanou, vytvářenou v zákonem stanovené formě a s možností státního donucení. Podle autorky je vývoj soudnictví v jednotlivých zemích závislý na tradicích a právní kultuře toho kterého národa, přičemž to české se zrodilo v období feudálního státu a zařadilo se do univerzální evropské právní kultury.⁴

Některé prameny uvádí, že je systém justiční integrity založen na několika předpokladech⁵:

- garance nezávislosti a nestrannosti soudního rozhodování – rozhodování soudce by mělo být nezávislé a nestranné a stát by měl tyto prvky soudního rozhodování garantovat ústavou a zákony. Současně by také veřejnost měla soudce jako nezávislé a nestranné vnímat. Z toho důvodu by se soudci měli vyvarovat takového jednání, které by tuto nezávislost a nestrannost mohlo zpochybnit;
- administrativní nezávislost soudců – soudnictví by měla být svěřena správa vlastních věcí či přinejmenším možnost spolupodílení se na vlastní správě. Klíčovým aspektem soudcovské nezávislosti v institucionálním smyslu je rozpočtová autonomie – soudci by měli mít právo svůj rozpočet navrhnout a spravovat;
- svobodné sdružování – soudci by měli mít možnost prosazovat své zájmy sdružováním ve svých stavovských organizacích;

⁴ SCHELLEOVÁ, Ilona a Karel SCHELLE. Soudnictví: historie, současnost a perspektivy. Vyd. 1. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. 592 s. ISBN 80-86432-65-3, s. 39-41

⁵ např. KIRBY, Michael and DI GENNARO, G.: Report of the First Meeting of the Judicial Group on Strengthening Judicial Integrity, held in Vienna on 15 and 16 April 2000. Global Programme against Corruption, Centre for International Crime Prevention, Office of Drug Control and Crime Prevention, United Nations Office at Vienna. 2000

- odpovídající platové ohodnocení – nezpochybnitelným předpokladem pro to, aby soudci svou funkci vykonávali řádně, je i platové ohodnocení odpovídající společenskému postavení soudců;
- používání alternativních způsobů řešení soudních případů – možnost využít nesoudních mechanismů pro vyřešení sporných případů, jako například mediace či arbitráže, je také mimo jiné nástrojem pro vyhnutí se justičnímu systému tehdy, existují-li v něm průtahy v řízení nebo nemá-li veřejnost v jeho nestrannost důvěru.

Lze tedy tvrdit, že výkon soudnictví vykazuje tyto specifické rysy:

- uskutečňují je soudy jménem státu;
- zákonem stanovenými metodami a;
- v zákonem stanovených procesních formách.

Soudy ty v naší zemi zákonem stanoveným způsobem zajišťují:

- v občanskoprávním řízení ochranu subjektivních práv;
- v trestním řízení rozhodují o vině a trestu za trestné činy;
- ve správním soudnictví přezkoumávají akty orgánů veřejné správy;
- případně rozhodují i o dalších věcech, které jsou jim zákonem svěřeny.⁶

Mimo soustavu těchto obecných soudů pak jako zvláštní ústavní orgán soudního typu stojí právě Ústavní soud, který v ústavním soudnictví rozhoduje o souladu obecných právních předpisů i individuálních rozhodnutí s ústavou.⁷

Problematika soudní moci je zakotvena v Ústavě České republiky, a to ve IV. hlavě a dále v Listině základních práv a svobod – V. hlava (Právo na soudní a jinou ochranu).

⁸Dále existují 2 klíčové zákony, které se na moc soudní vztahují:

- zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích – tento definuje soustavu soudů, zásady činnosti, organizace soudů, ustanovování soudců a přísedících, zánik funkce soudce a přísedícího, postavení soudců atd.;
- zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

⁶ Soudní systém v České republice. In: *Judikatury.cz* [online]. 2015 [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <https://judikatury.cz/soudy>

⁷ Soudní systém v České republice. In: *Judikatury.cz* [online]. 2015 [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <https://judikatury.cz/soudy>

⁸ WAGNEROVÁ, Eliška a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012, 931 s., s. 725

Z ostatních zákonů dále problematiku moci soudní, resp. řízení před soudy upravují:

- zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců;
- zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících Státního zastupitelství;
- zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů;
- zákon č. 236/1995 Sb., o platu soudců;
- zákon č. 99/1963 Sb. – Občanský soudní řád;
- zákon č. 141/1961 Sb. – Zákon o trestním řádu soudním (Trestní řád);
- zákon č. 150/2002 Sb. – Soudní řád správní.

Dále se k činnosti soudů váže bohatá judikatura Ústavního soudu, který vydal několik nálezů, které se vztahují k zákonu o soudech a soudcích.

1.2 Postavení soudce v právním řádu

Soudce lze označit za osobu, která je pověřena autoritativně rozhodovat ve sporných záležitostech, a to především záležitostech právních. Soudce vstupuje do sporu dvou stran jako třetí a nezáúčastněný, aby rozhodoval nestranně a spravedlivě. Právě proto hraje klíčovou roli jeho nezávislost. Soudce také nemůže rozhodovat o záležitostech, v nichž může mít nějaký osobní zájem, neboť v opačném případě by se jednalo o podjatost. V současnosti představuje v demokratických státech soudce ústavního činitele, nositele soudcovské moci a představitele soudu. Zatímco v Evropě bývají soudci do své funkce většinou jmenováni, ve Spojených státech amerických jsou naopak voleni.

Práva, povinnosti a postavení soudců jsou stanoveny především v Ústavě a v zákonu č. 6/2002 SB., o soudech a soudcích. Klíčovou úlohu v celé věci sehraje soudcovská nezávislost, což je ústavní princip umožňující soudní moci nestranné a objektivní rozhodování. Soudce je na jejím základě svým postavením oddělen od jiných státních orgánů a do jeho činnosti nesmí nikdo zasahovat. Nezávislost soudcovská je zajišťována nepřeložitelností a neodvolatelností soudce. Samotná soudcovská nezávislost má zajistit nestranné a spravedlivé rozhodování soudu.

1.2.1 Předpoklady k výkonu funkce

Předpoklady pro výkon funkce soudce jsou stanoveny samotným zákonem č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích. Ten v § 60 odst. 1 píše, že „*soudcem nebo přísedícím může být ustanoven státní občan České republiky, který je způsobilý k právním úkonům a bezúhonný, jestliže jeho*

zkušenosti a morální vlastnosti dávají záruku, že bude svou funkci řádně zastávat, v den ustanovení dosáhl věku nejméně 30 let a souhlasí se svým ustanovením za soudce nebo přísedícího a s přidělením k určitému soudu“.

Toto však není zdaleka jediná podmínka, kterou je třeba splnit, aby se občan mohl stát soudcem. Cesta k výkonu této funkce je totiž ještě delší. Předpokladem pro ustanovení soudcem je dále též vysokoškolské vzdělání získané řádným ukončením studia v magisterském studijním programu v oblasti práva na vysoké škole v České republice a složení odborné justiční zkoušky. Za tuto odbornou zkoušku přitom zákon považuje též advokátní zkoušku, závěrečnou zkoušku právního čekatele, notářskou zkoušku a odbornou exekutorskou zkoušku. Stejně účinky má výkon funkce soudce Ústavního soudu alespoň po dobu 2 let.⁹

Cesta k získání funkce soudce tedy není vůbec jednoduchá, například získání praxe na pozici asistenta soudce či justičního čekatele je spojen s obtížemi v podobě velkého množství uchazečů, kteří se na tato místa hlásí, získat tak tuto praxi nebývá vůbec jednoduché, a to především ve velkých městech.

Odborná justiční zkouška je dle § 114 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích odborná profesní zkouška, jejímž účelem je ověřit, zda má uchazeč potřebné vědomosti a zda je náležitě odborně připraven k výkonu funkce soudce. Tato se skládá před pětičlennou zkušební komisí jmenovanou ministrem spravedlnosti, která je složena ze soudců, zaměstnanců ministerstva spravedlnosti a dalších odborníků právní teorie i praxe. Jejím předsedou je vždy soudce. Odborná justiční zkouška je veřejná a skládá se z písemné a ústní části. Vykonat tuto zkoušku může justiční čekatel, a to po 3 letech praxe. Dále ji na základě § 117 mohou, v případě že jinak splňují podmínky pro jmenování soudcem, vykonat soudce Ústavního soudu, asistent soudce a asistent Veřejného ochránce práv, taktéž po třech letech své právní praxe, a vyšší soudní úředník po pěti letech výkonu své funkce. Ten však na základě stanoviska ministerstva spravedlnosti z roku 2011 musí z předepsaných pěti let výkonu své funkce absolvovat alespoň tři až po dosažení vysokoškolského právnického vzdělání.

V písemné části odborné zkoušky vypracuje čekatel jedno rozhodnutí ve věci trestní, jedno rozhodnutí ve věci občanskoprávní nebo obchodní a jedno rozhodnutí ve věci správního soudnictví. Při ústní části se hodnotí znalosti z:

- ústavního práva;
- z občanského práva hmotného a procesního;
- z pracovního práva a práva sociálního zabezpečení;

⁹ Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích

- z rodinného práva;
- z trestního práva hmotného a procesního;
- z obchodního práva;
- ze správního soudnictví a správního práva hmotného a procesního;
- z notářského řádu a exekučního řádu;
- z jednacích řádů soudů, z jejich vnitřních a kancelářských řádů a z organizace soudů a státního zastupitelství.¹⁰

§ 21 vyhlášky 382/2017 Sb., o výběru, přijímání a přípravné službě justičních čekatelů a o odborné justiční zkoušce pak stanoví, že výsledek této odborné justiční zkoušky je ohodnocen stupněm výtečně způsobilý, způsobilý či nezpůsobilý. Úspěšný absolvent následně získá osvědčení o složení zkoušky. Neúspěšný absolvent má šanci tuto zkoušku jednou opakovat.

Zbývá jen dodat, že za odbornou justiční zkoušku se považuje též advokátní zkouška, závěrečná zkouška právního čekatele, notářská zkouška a odborná exekutorská zkouška. Nahrazuje ji i minimálně dvouletá praxe soudce Ústavního soudu.

Vedle všech těchto „formálních“ požadavků pro výkon funkce soudce však musí kandidát oplývat rovněž dalšími vlastnostmi, které by se daly souhrnně označit jako osobnostní předpoklady výkonu funkce soudce. Těmito se ve svém článku zabývá například Klára Samková. Autorčin výčet požadavků na výkon funkce soudce vyvolává otázku, zda by soudce snad neměl být přímo nějakým nadčlověkem, aby mohl kompetentně rozhodovat o sporech. Je tomu však skutečně tak, nejen formální, ale také osobnostní požadavky výkonu této funkce jsou vysoké, vždyť se také jedná o vysoce reprezentativní a důstojnou funkci, která svým rozhodováním ovlivňuje do jisté míry vnímání práva celou naší společností. Samková tedy mezi klíčové osobnostní požadavky soudcovské profese zařazuje zejména sociální inteligenci, neboť spory, které mají soudci soudit, jsou výsledkem vztahů a ty soudit evidentně nelze. Soudce by měl disponovat emoční inteligencí, tedy schopností vcítit se do obou stran sporu – ovšem pak rozhodnout podle toho, co je správné a v souladu se zákonem. Empatie by pro něj měla být nástrojem poznání. Soudce musí rozumět vývoji vztahů v čase, neboť „syndrom pomalu vařené žaby“ nabývá v některých případech až oblundných rozměrů a když bychom se podívali pouze na výsledný stav případu bez chápání jeho vývoje, mohli bychom dojít ke zcela mylným závěrům. Soudce by dále také neměl být konfliktní člověk, měl by usilovat o dohodu, avšak měl

¹⁰ § 20 vyhlášky 382/2017 Sb., o výběru, přijímání a přípravné službě justičních čekatelů a o odborné justiční zkoušce

by být na druhé straně schopen nastavit nepřekročitelné hranice a jejich dodržení vynutit. Dále by kompetentní soudce měl být statečný. Soudce by měl mít adekvátní vztah k odpovědnosti a měl by se vyznačovat jistou odolností. Rozhodně by měl být schopen se oprostit od nepříznivých reakcí druhých, nepodléhat společenské objednávce a tomu, čemu se dnes říká „veřejné mínění“. Autorka uvádí, že soudce by měl mít v podstatě dobrých vrcholových manažerů – tedy být sociabilní, dobře adaptovaný, s apriorní vůlí k dohodě. Spolupracující, komunikativní, loajální k ideám práva a spravedlnosti, neagresivní a schopný týmové práce. Důležitá je také jedna vlastnost, která se nikde neuvádí, ale kterou Samková považuje za vysoce důležitou – soucit. Autorka však hovoří také o tom, že by ideální soudce měl mít také jistou vnitřní potřebu se vzdělávat a nakonec také oplývat vysokou inteligencí, jejíž hodnocení je však pochopitelně poměrně problematické.¹¹

1.2.2 Ustanovení do funkce soudce

Soudce je po splnění všech potřebných podmínek jmenován do své funkce prezidentem republiky a ujímá se jí složením slibu. Obecně je jmenování jednostranným aktem, kterým oprávněná osoba nebo grémium ustanovuje určitou osobu s jejím souhlasem do funkce, pověřuje něčím nebo zařazuje do úředního seznamu. Nominovat lze i ve smyslu kandidatury – například nominací kandidáta ve volbách.

Některé veřejné funkce, jako například ministři, profesori vysokých škol, ředitelé, vedoucí zaměstnanci, vyšší úředníci či právě soudci, jsou do svých funkcí jmenování oprávněnou osobou, kterou je povětšinou nadřízený či představený. Toto oprávnění je určeno ústavou, zákonem nebo statutem organizace. Ke jmenování zpravidla dochází na základě jmenovacího dekretu, přičemž samotné jmenování předpokládá souhlas jmenovaného a v některých případech ještě další podmínky. Některé funkcionáře státu jmenuje prezident republiky, je však třeba i spolupodpis předsedy vlády. Jmenováním rovněž může vzniknout pracovní poměr vedoucího zaměstnance.¹² Obvykle platí, že kdo do funkce jmenuje, může z ní také odvolat, v některých případech ale jen s uvedením platných důvodů. Obecně může funkce soudce zaniknout pouze ztrátou předpokladů pro výkon funkce či vzdáním se této funkce. Z uvedeného lze společně s profesorem Sládečkem dovodit, že funkce soudce může zaniknout

¹¹ SAMKOVÁ, Klára. Jaký by měl být soudce?. In: *Zrcadlení.cz* [online]. 2014 [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: <http://www.zrcadleni.cz/jaky-by-mel-byt-soudce/>

¹² BĚLINA, Miroslav. *Zákoník práce: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2015. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-290-8, s. 203

pouze přímo ze zákona, Ústava totiž nikomu nepropůjčuje právo soudce odvolat z jeho funkce.¹³ Za zákonný důvod lze však pokládat také kárné řízení, které může soudci uložit kárné opatření, na jehož základě bude odvolán z funkce.¹⁴

Výše již bylo nastíněno, že příprava na výkon funkce probíhá absolvováním tříleté přípravné služby justičních čekatelů vykonávané při soudech. Po uplynutí přípravné služby je čekatel připuštěn ke složení odborné justiční zkoušky. Je třeba uvést, že na jmenování soudcem však není právní nárok. Vzhledem k tomu, že je však funkce soudce veřejnou funkcí, je justiční čekatel nejmenovaný prezidentem republiky do funkce soudce oprávněn dovolávat se práva na rovné podmínky přístupu k voleným a jiným veřejným funkcím¹⁵. Ve spojení s tím je oprávněn dovolávat se toho, aby nebyl na tomto právu diskriminován¹⁶, stejně jako je oprávněn i k tomu, dovolávat se práva na projednání věci bez zbytečných průtahů¹⁷, a to i když sám návrh na projednání věci podat nemohl.¹⁸

Soudce po jmenování do funkce skládá do rukou prezidenta republiky následující slib: „*Slibuji na svou čest a svědomí, že se budu řídit právním řádem České republiky, že jej budu vykládat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí a že v souladu s ním budu rozhodovat nezávisle, nestranně a spravedlivě.*“ Poté je ministrem spravedlnosti přidělen k výkonu své funkce k určitému soudu.¹⁹

V nedávné době došlo ke jmenování 25 nových soudců, kteří částečně nahradí soudce, kteří v rámci přirozené obměny skončili nebo postupně skončí ve funkci do konce ledna. Mezi novými soudci je 13 žen a 12 mužů, přičemž šest nových soudců bude působit v obvodu Krajského soudu v Brně. Pět soudců přibude pod Městský soud v Praze, čtyři zamíří do obvodu pražského krajského soudu. Po třech soudcích posílí obvody královéhradeckého a plzeňského soudu, dva soudci přibudou pod Krajský soud v Ostravě a jeden pod budějovický krajský soud. Poslední kandidát zamíří k Nejvyššímu správnímu soudu.²⁰

¹³ SLÁDEČEK, Vladimír, MIKULE, Vladimír, SYLLOVÁ, Jindřiška. *Ústava České republiky komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. 935 s., 647-648

¹⁴ viz náleží Ústavního soudu ze dne 21. 1. 2008 sp.zn. III. ÚS 1076/07

¹⁵ čl. 21 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, čl. 25 písm. c) Mezinárodního paktu o občanských a politických právech

¹⁶ čl. 1 a čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod

¹⁷ čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod

¹⁸ viz například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, čj. 4 Aps 3/2005-35

¹⁹ § 62 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích

²⁰ Prezident Zeman jmenoval nové soudce. In: *České noviny* [online]. 2018 [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/prezident-zeman-jmenoval-nove-soudce-videoprenos/1579699>

1.3 Povinnosti soudce

Jak již bylo uvedeno, soudce je při výkonu své funkce zcela nezávislý a je vázán pouze zákonem a mezinárodní smlouvou, která tvoří součást právního řádu. Je však na druhé straně povinen tyto vykládat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí a rozhodovat v přiměřených lhůtách bez průtahů, nestranně a spravedlivě a na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem. Pokud soudce dojde k závěru, že zákon, který by měl být v dané věci použit, je v rozporu s ústavním pořádkem, měl by věc předložit k posouzení Ústavnímu soudu, který pak takový zákon může zrušit.²¹ Výkon funkce soudce tedy zahrnuje také řadu povinností, které je třeba v průběhu výkonu funkce, ale i mimo ni plnit.

Soudce se musí ve svém životě vyhýbat činnostem, které by mohly narušit důstojnost soudcovské funkce či ohrozit důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování soudů (například se nesmí nechat ovlivnit zájmy politických stran, veřejným míněním nebo sdělovacími prostředky, musí vystupovat nezaujatě a bez předsudků k účastníkům soudního řízení). Nesmí působit jako rozhodce nebo zprostředkovatel řešení právního sporu a nesmí zastupovat účastníky soudního řízení. Dále musí zachovávat patřičnou úctu k ostatním soudcům, právníkům i účastníkům řízení. Je také povinen dbát soustavným vzděláváním o prohlubování svých odborných právních a dalších znalostí. O věcech, o kterých se dozvěděl v souvislosti s výkonem své funkce, musí zachovávat mlčenlivost, a to i po skončení výkonu své funkce.²² Jednotlivé povinnosti budou v dalším textu rozebrány podrobněji.

1.3.1 Nestrannost a nezávislost

V otázce nestrannosti a nezávislosti soudců je třeba vycházet také ze samotných etických zásad chování soudce, které byly vytvořeny na základě návrhu kodexu chování soudců zpracovaného v roce 2001 v Bangalore, přijatého skupinou justičních odborníků usilujících o posílení etiky v soudnictví a podrobeného přezkumu na zasedání zástupců vysokých soudních orgánů konaného v Haagu v roce 2002. M. Kopa ve své publikaci pokládá za základ soudcovské nestrannosti zásadu z dob římského práva „*nemo iudex in causa sua*“, tedy nikdo nesmí být soudcem ve své věci.²³

Etické zásady chování soudce představují „*mravní principy soudcovské činnosti, kterými soudci sami sobě dávají vodítko pro své chování a zavazují se je dobrovolně dodržovat, a v zájmu zvýšení vlastní důvěryhodnosti i v zájmu zlepšení vztahu veřejnosti k soudnictví. Tyto*

²¹ Čl. 82 odst. 1, čl. 95 a čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy České republiky

²² § 79 až 82 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích

²³ KOPA, Martin. *Neslučitelnost výkonu funkce s jinými funkcemi a činnostmi*. Praha: Linde, 2012. 132 s, s. 24

nemohou být přijímány formou zákona, neboť právo je pouze minimem etiky‘‘. ²⁴ Kupříkladu Michal Štíčka pak etický kodex soudce a s ním úzce související systém etického vzdělávání soudců pak pokládá za důležité preventivní nástroje, které posilují etiku soudcovského konání. Cílem těchto institutů je hodnotová orientace soudců v měnících se společenských podmínkách za situace, kdy obecná pravidla zachycená zákony a upravující činnost soudů regulují jednání soudce pouze ve velmi omezeném rozsahu. Etický kodex by měl napomáhat soudcům udržovat vysoké etické standardy při výkonu svého povolání a posilovat tak důvěru veřejnosti v justiční systém a jeho fungování. ²⁵

Dle etických zásad chování soudce je tedy soudcovská nezávislost pilířem právního státu a zárukou práva na spravedlivý proces, přičemž soudce je povinen hájit soudcovskou nezávislost v osobním i profesním životě. Podstata soudcovské nezávislosti spočívá ve faktu, že soudce vykonává svou funkci nezávisle, na základě vlastního hodnocení skutečností a svědomitého výkladu a aplikace zákona. Nepodléhá tedy žádným vlivům, zájmům, zásahům, nátlaku a výhrůžkám. ²⁶ Pokud bychom chtěli soudcovskou nezávislost nějakým způsobem rozdělit na jednotlivé komponenty, bylo by možno uvést nepodjatost soudce, samostatnost soudní soustavy a soudců a sociální i vnitřní svobodu soudců. ²⁷ Na základě principu nestrannosti pak soudce vykonává svou funkci vždy nestranně, nezaujatě a bez předsudků. Je tedy třeba, aby se při výkonu funkce i v osobním životě se soudce vždy choval způsobem, který neohrožuje důvěru odborné i laické veřejnosti, jakož i stran řízení, v jeho nestrannost. Vyvaruje se chování, které by mohlo vést k jeho vyloučení z projednávané věci. Podobné jednání musí soudce projevovat i při jednání se zástupci sdělovacích prostředků. ²⁸

1.3.2 Vázanost zákonem

Podle čl. 95 Ústavy ČR je soudce vázán zákonem a je oprávněn posoudit, zda je s ním jiný předpis v souladu. Ustanovení věty obsažené v čl. 95 odst. 1 Ústavy České republiky

²⁴ Etické zásady chování soudce. In: *Etický kodex* [online]. 2011 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <http://www.eticky-kodex.cz/eticke-zasady-chovani-soudce/>

²⁵ ŠTÍČKA, Michal. Aplikace etických postupů v soudním systému ČR. In: *Transparency International* [online]. 2010 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: http://transint.xred.cz/doc/evs_justice.pdf

²⁶ Etické zásady chování soudce vytvořené na základě návrhu kodexu chování soudců zpracovaného v roce 2001 v Bangalore, přijatého skupinou justičních odborníků usilujících o posílení etiky v soudnictví a podrobeného přezkumu na zasedání zástupců vysokých soudních orgánů konaného v Haagu v roce 2002. In: *Soudcovská unie ČR* [online]. 2005 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <http://www.soudci.cz/o-nas/eticke-zasady-chovani-soudce.html>

²⁷ MACKOVÁ, Alena. *Nezávislost soudců*. Praha: Ediční středisko Právnické fakulty Univerzity Karlovy, 1996. 67 s. ISBN 80-85889-09-9.

²⁸ Etické zásady chování soudce vytvořené na základě návrhu kodexu chování soudců zpracovaného v roce 2001 v Bangalore, přijatého skupinou justičních odborníků usilujících o posílení etiky v soudnictví a podrobeného přezkumu na zasedání zástupců vysokých soudních orgánů konaného v Haagu v roce 2002. In: *Soudcovská unie ČR* [online]. 2005 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <http://www.soudci.cz/o-nas/eticke-zasady-chovani-soudce.html>

za středníkem nese následující smysl: Soudce obecného soudu při použití "jiného právního předpisu" opravňuje přezkoumat jeho soulad se zákonem, a to s právními účinky inter partes, a nikoli erga omnes. Smyslem tohoto přezkumu není kontrola norem, soud tedy nerozhoduje o neplatnosti "jiného právního předpisu", rozhoduje o jeho neaplikovatelnosti v dané věci. Nejde tedy ani o paralelu k systémům dekoncentrovaného (difúzního) ústavního soudnictví v omezeném segmentu, jelikož závěr obecného soudu o neaplikovatelnosti "jiného právního předpisu" není v českém právním řádu právním precedentem. Vázanost soudce zákonem dle čl. 95 odst. 1 ve spojení s čl. 1 Ústavy České republiky tudíž z pohledu čl. 95 odst. 1 věty za středníkem Ústavy České republiky znamená oprávnění soudu neaplikovat "jiný právní předpis", je-li soudem považován za rozporný se zákonem. A contrario z uvedených ústavních ustanovení ale vyplývá, že v případě, nekonstatuje-li obecný soud nesoulad "jiného právního předpisu se zákonem", je jím vázán.²⁹

Je třeba doplnit, že vázanost soudu zákonem neznamená bezpodmínečně nutnost doslovného výkladu aplikovaného ustanovení, nýbrž zároveň vázanost smyslem a účelem zákona. V případě konfliktu mezi doslovným zněním zákona a jeho smyslem a účelem je důležité stanovit podmínky priority výkladu e ratione legis před výkladem jazykovým, podmínky, jež by měly představovat bariéru možné libovůle při aplikaci práva. Smysl a účel zákona lze dovodit především z autentických dokumentů vypovídajících o vůli a záměrech zákonodárce, mezi něž patří důvodová zpráva k návrhu zákona (ačkoliv ze souhlasu zákonodárce s osnovou návrhu lze jeho souhlas s jejími důvody pouze presumovat) a dále z argumentace přednesené v rozpravě při přijímání návrhu zákona. Smysl a účel zákona lze dále dovodit z pramenů práva. Při aplikaci právního ustanovení je nutno prvotně vycházet z jeho doslovného znění. Pouze za podmínky jeho nejasnosti a nesrozumitelnosti (umožňující např. více interpretací), jakož i rozporu doslovného znění daného ustanovení s jeho smyslem a účelem, o jejichž jednoznačnosti a výlučnosti není jakákoliv pochybnost, lze upřednostnit výklad e ratione legis před výkladem jazykovým.^{30 31}

1.3.3 Zachování důstojnosti funkce soudce

§ 80 zákona č. 6/2002 Sb. stanovuje povinnost soudce a přisedícího vykonávat svědomitě svou funkci a při výkonu funkce a v občanském životě se zdržet všeho, co by mohlo narušit

²⁹ viz Nález ústavního soudu ze dne 4.10.2006 sp. zn. III ÚS 269/05

³⁰ Vázanost soudu zákonem. In: *Epravo.cz* [online]. 2013 [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/vazanost-soudu-zakonom-88861.html>

³¹ viz např. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29.11.2012 sp.zn. 29 Cdo 300/2010

důstojnost soudcovské funkce nebo ohrožit důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování soudů. Navazující odstavce pak v písmeně b) ukládá soudci také povinnost chovat se tak, aby svým chováním nezavdal příčinu ke snížení důvěry v soudnictví a také k snížení důstojnosti soudcovské funkce, a to ani při svých činnostech mimo výkon funkce soudce (odst. 4).

Etický kodex soudcovské profese ve vztahu k zachování důstojnosti soudcovské profese uvádí následující:

„Důstojné vystupování při výkonu funkce i v soukromém životě je pro každého soudce samozřejmostí.

IV.1. Soudce se při plnění své funkce vyvaruje nevhodného vystupování, projevů, i všeho, co by mohlo vzbudit takový dojem.

IV.2. V řízení před soudem soudce vždy zachovává důstojnost a pořádek. Ke stranám řízení, jejich zástupcům, svědkům a dalším osobám se chová zdvořile, korektně a trpělivě. Stejně chování vyžaduje od stran řízení, zástupců, soudních osob, jakož i všech, kteří jsou mu podřízeni.

IV.3. Zdvořilé a korektní vystupování je soudci vlastní i mimo řízení před soudem, zejména jedná-li se zaměstnanci soudu.

IV.4. Při jednání se zástupci sdělovacích prostředků je soudce vstřícný a zdvořilý. Nepokládá-li osobní sdělení za vhodné, odkáže zástupce sdělovacích prostředků na příslušného tiskového mluvčího.“³²

Za zmínku stojí v tomto ohledu případ z letošního roku, kdy Nejvyšší správní soud ČR konstatoval, že soudce Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, publikací svých vlastních článků Dopis dezorientovaného běžence a Zpráva o putování do Němec na webu www.pravyprostor.cz, porušil povinnosti soudce, vyplývající pro něj z § 80 zákona o soudech a soudcích, a to zejména tím, že tyto články dle Nejvyššího správního soudu obsahovaly příběhy, v nichž jsou hrubě neobjektivním a dehonestujícím způsobem vykreslení migranti, pracovníci neziskových organizací a občanskí aktivisté, a to za použití vulgarismů, sexuálních a narážek, čímž soudce zaviněným jednáním narušil důstojnost soudcovské funkce a tím spáchal kárné provinění a bylo mu uloženo kárné opatření ve formě důtky.^{33 34}

³² Etické zásady chování soudce vytvořené na základě návrhu kodexu chování soudců zpracovaného v roce 2001 v Bangalore, přijatého skupinou justičních odborníků usilujících o posílení etiky v soudnictví a podrobeného přezkumu na zasedání zástupců vysokých soudních orgánů konaného v Haagu v roce 2002. In: *Soudcovská unie ČR* [online]. 2005 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <http://www.soudci.cz/o-nas/eticke-zasady-chovani-soudce.html>

³³ Nález Ústavního soudu ze dne 11.4.2017 sp. zn. IV. ÚS 2609/16

³⁴ původní rozhodnutí o uložení důtky viz Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 6. června 2016, sp. zn. 11 Kss 6/2015

Samotný náleží Ústavního soudu ČR rozebírá ve svém článku podrobnějším způsobem Kašpárek. Soudce se podle Kašpárka obrátil na Ústavní soud ČR s tím, že namítal, že došlo k porušení jeho práva na svobodu projevu, neboť nejednal v úmyslu poškodit důstojnost a dobré jméno soudcovského stavu. Tvrdí, že pouze využil svého ústavního práva na svobodný projev a v jeho mezích vyjádřil své názory prostřednictvím literární činnosti (satirické umělecké tvorby) a pokud jsou ve zmíněných člancích uvedeny vulgarity, tak a priori bez dalšího neznamenají nedůstojné vyjadřování. Naopak pro satirický literární styl je příznačné využití vulgárního jazyka pro akcentaci problému či nadsázky, stejně jako v dílech Tankový prapor, případně Osudy dobrého vojáka Švejka. Samotné články prezentoval pod svým jménem a příjmením, kdy se vždy vyvaroval značení funkce soudce, naopak je publikoval pouze jako občan, který vyjadřuje svůj názor. Tedy samotným zveřejněním článků nemohl poškozovat důstojnost soudcovské funkce. Dále soudce zdůrazňuje, že satira je literárním odvětvím, a pokud je soudcům výslovně zákonem povolena literární činnost, pak satira z toho vyjmuta není. Nejvyšší správní soud konstatoval, že soudce ve svém volném čase a občanském životě nemá jednat tak, aby se veřejnost v důsledku jeho jednání dívala paušálně na soudcovský stav jako na sbor nedůstojných osob.³⁵

V otázce namítaného zásahu do svobody projevu se podle závěrů magistra Kašpárka Ústavní soud ztotožňuje se závěry Nejvyššího správního soudu a konstatuje, že porušení práva na svobodu projevu, jehož se soudce v ústavní stížnosti dovolává, v posuzovaném případě neshledal. Dále podotýká, že soudce nemůže být zcela vyloučen z možnosti realizovat své ústavní právo na svobodu projevu. Ústavní soud ČR nemůže akceptovat názor stěžovatele, že se soudce při výkonu práva na svobodu projevu nachází ve zcela stejném postavení, jako jakýkoli jiný občan. Je přesvědčen, že soudce by měl být pro veřejnost jistou autoritou a musí tedy pečlivě vážit dopady vyjádření svých postojů a způsob jejich prezentace. Uvedená premisa platí bez ohledu na to, zda se soudce při své literární a publikační činnosti jako soudce prezentuje. Soudce je soudcem „24 hodin denně“, tedy přísnější požadavky na jeho chování se uplatní i v jeho běžném občanském životě, včetně literární a publikační činnosti.³⁶

Soudce zejména nesmí svými projevy narušovat důvěru veřejnosti v to, že bude rozhodovat v souladu se základními principy demokratického právního státu, a důvěru v nestrannost a nezávislost soudní moci. Soudce proto musí být zdrženlivý v projevech

³⁵ KAŠPÁREK, Zbyněk. Může soudce publikovat jakékoliv texty? In: *Advokátní kancelář Kašpárek* [online]. 2017 [cit. 2018-02-13]. Dostupné

z: <http://www.akkasperek.com/2017/05/15/muze-soudce-publikovat-jakekoliv-texty/>

³⁶ KAŠPÁREK, Zbyněk. Může soudce publikovat jakékoliv texty? In: *Advokátní kancelář Kašpárek* [online]. 2017 [cit. 2018-02-13]. Dostupné

z: <http://www.akkasperek.com/2017/05/15/muze-soudce-publikovat-jakekoliv-texty/>

týkajících se politické soutěže, zejména veřejného hodnocení jednotlivých kandidátů či volebních stran a uskupení nebo tvorby politických koalic. Ústavní soud ČR k tomu proto v souvislosti s nyní projednávanou věcí dodává, že obdobný závazek loajality a zdrženlivosti soudce je třeba dovodit i ve vztahu k jeho literární činnosti. Ústavní soud praví že „každý případ je nutné posuzovat individuálně s přihlédnutím ke všem okolnostem, přičemž je nutné vzít v potaz zejména postavení soudce, který projev pronesl, obsah jeho výroků, místo a způsob projevu a celkový kontext, ve kterém tyto výroky byly učiněny.“³⁷

Ústavní soud ČR věc uzavírá prohlášením, že soudce má představovat jistou společenskou autoritu a musí si tedy být vědom, že veškeré jeho počínání bude veřejností vnímáno citlivěji, než jak je tomu u jiných osob. Pokud publikuje satirické texty, které mají zřetelný politický podtext, musí brát na vědomí, že tato vyjádření mohou mít ve společnosti silnější dopad. Soudce je ve srovnání s jinými státními zaměstnanci ve zcela jiném postavení – jakožto vykonavatel jedné z mocí státu je totiž nesporně vybaven výjimečnými pravomocemi, a výsadami, kterému umožňují vykonávat funkci nezávisle, nestranně a spravedlivě. Tomu ovšem pochopitelně odpovídají i zvýšené požadavky na jeho roli v zachování důvěryhodnosti celé justice, které se, mimo jiné, projevují i v jistých omezeních v osobním životě a při výkonu politických práv. Jestliže se tedy někdo rozhodne být soudcem, bere tím na sebe dobrovolně i tato (zcela legitimní) omezení.³⁸

Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost není důvodná. Ústavní soud odkázal na svou dřívější judikaturu k této problematice a také na rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva. Ačkoliv soudce nemůže být zcela vyloučen z možnosti realizovat své ústavní právo na svobodu projevu, na straně druhé není výkon takového práva u žádné osoby, tím méně pak u soudce, zcela neomezený, ale zahrnuje určité limity – výkon svobody projevu může podléhat omezení z důvodu zachování autority a nestrannosti soudní moci (čl. 17 odst. 4 Listiny a čl. 10 odst. 2 Úmluvy). Soudce se při výkonu tohoto práva nenachází ve stejném postavení, jako kterýkoliv jiný občan, a je lhostejno, zda se při své literární činnosti jako soudce prezentuje či nikoliv. Soudce je soudcem 24 hodin denně a přísnější požadavky na jeho chování se uplatní i v jeho běžném občanském životě.³⁹

³⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 11.4.2017 sp. zn. IV. ÚS 2609/16

³⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 11.4.2017 sp. zn. IV. ÚS 2609/16

³⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 11.4.2017 sp. zn. IV. ÚS 2609/16

1.3.4 Mlčenlivost

Soudce je povinen zachovávat mlčenlivost o všem, o čem se dozvěděl v souvislosti s výkonem své soudcovské funkce. Je zajímavé, že etický kodex soudcovské profese, takzvaný Bangalorský kodex, o mlčenlivosti soudce nehovoří. Samotný text zákona č. 6/2002 Sb. pak obsahuje v tomto ohledu detailní úpravu soudcovské mlčenlivosti. Dle § 81 odst. 1 tohoto je soudce je povinen zachovávat mlčenlivost i po zániku soudcovské funkce a to o všem, o čem se dozvěděl v souvislosti s výkonem své funkce, ledaže by byl této povinnosti zproštěn zvláštním právním předpisem nebo osobou k tomu oprávněnou.

Pokud se nyní ještě společně s Kovářovou podívám na nositele této povinnosti, zjistím, že každý soudce (a justiční čekatel), tedy i ten, který je na rodičovské dovolené, nemocný či dočasně zproštěn výkonu funkce, nese v tomto směru odpovědnost, a je tedy nositelem povinnosti. Povinnost mlčenlivosti soudce vzniká přidělením soudce ke konkrétnímu soudu, trvá, jak již bylo výše uvedeno, i po zániku soudcovské funkce. Přerušení činnosti či odchod do důchodu tedy nemá na tuto povinnost vliv. Dá se říci, že tato povinnost končí až smrtí soudce.⁴⁰

O prolomení mlčenlivosti se zákon o soudech a soudcích nezmiňuje, odst. 2 však hovoří o zproštění mlčenlivosti soudce: „*soudce může zprostit povinnosti mlčenlivosti z vážných důvodů předseda soudu; jde-li o předsedu okresního soudu, předseda příslušného krajského soudu, jde-li o předsedu krajského soudu, předseda příslušného vrchního soudu, a jde-li o předsedu vrchního soudu, předseda Nejvyššího soudu. Předsedu Nejvyššího soudu může z vážných důvodů zprostit povinnosti mlčenlivosti prezident republiky*“.⁴¹ Povinnost mlčenlivosti lze pokládat za obecnou soudcovskou zásadu, k jejímuž prolomení dochází v praxi naprosto výjimečně.

1.3.5 Odbornost

„*Soudce nese odpovědnost za svou odbornou úroveň při výkonu soudcovské funkce. Soudce je povinen dbát soustavným vzděláváním o prohlubování svých odborných právních a dalších znalostí potřebných pro řádný výkon funkce. K tomu vedle samostatného studia využívá zejména vzdělávací akce, organizované Justiční akademií, případně soudy a vysokými školami*“.⁴²

⁴⁰ *Soudce*. Wolters Kluwer, 2012, (7-8). ISSN 1211-5347.

⁴¹ Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích

⁴² § 82 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích

K odborné způsobilosti soudce se vyjadřují rovněž zásady chování soudce, které byly stanoveny Soudcovskou unií ČR, kde se píše, že způsobilost a pečlivost jsou základními předpoklady pro řádný výkon soudcovské funkce. Dále je zde uvedeno, že „*soudcovské povinnosti mají pro soudce přednost před veškerými jeho jinými profesními činnostmi. Soudce se rovněž věnuje i jiným úkolům, významným pro výkon soudcovské funkce a chod soudu*“⁴³. Podle těchto etických zásad má soudce soustavně prohlubovat své odborné znalosti, využívat možností odborné přípravy a dalšího vzdělávání nabízených v rámci soudnictví i mimo ně a sledovat též vývoj mezinárodního práva. Soudce rovněž „*neopomíjí prohlubovat a rozvíjet i další své znalosti, zkušenosti a osobní kvality, které jsou důležité pro řádný výkon jeho povinností a pro jeho působení na veřejnosti jako významné osobnosti*“⁴³. Etické kodexy nebývají závazné, avšak ve srovnání se zákonem postihují konkrétní situace, ve kterých by pouhé znění zákona jednoznačné řešení nenabídlo. Etický kodex soudce vychází ze zkušeností a tradic soudcovského povolání a odráží rovněž obecné hodnoty uznávané společností.

⁴³ Etické zásady chování soudce vytvořené na základě návrhu kodexu chování soudců zpracovaného v roce 2001 v Bangalore, přijatého skupinou justičních odborníků usilujících o posílení etiky v soudnictví a podrobeného přezkumu na zasedání zástupců vysokých soudních orgánů konaného v Haagu v roce 2002. In: *Soudcovská unie ČR* [online]. 2005 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <http://www.soudci.cz/o-nas/eticke-zasady-chovani-soudce.html>

2 Kárná odpovědnost soudce

Nejvyšší soud ČR píše ve svém rozhodnutí ze dne 18.10.2007, že „v rovině kárné odpovědnosti soudce je kárným proviněním dotčen především veřejný (obecný, společenský) zájem, jež je vyjádřen již ve skutkové podstatě kárného provinění tím, že za kárné provinění lze považovat pouze takové zaviněné porušení povinností soudce, resp. pouze takové jeho zaviněné chování nebo jednání, jímž soudce narušuje důstojnost soudcovské funkce nebo ohrožuje důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů.“⁴⁴ Souhlasně s Kocourkem lze uvést, že o veřejný zájem jde zejména v případech ochrany demokracie, života a zdraví fyzických osob či případně státního majetku. Dále také v případech, kdy by měl být dotčen zájem na ochraně nezletilých osob, či pokud by neuplatnění právního prostředku mohlo ohrozit základní práva fyzických a právnických osob.⁴⁵ Místopředseda Nejvyššího soudu ČR JUDr. Roman Fiala přišel v roce 2016 s prohlášením, že vzhledem k tomu, že bylo v České republice za poslední desetiletí trestně stíháno zhruba jen 7 soudců, je počet lidí odsouzených a souzených ve vztahu k počtu soudců mi natolik malý, že není nadsázkou, že jde o excesy, které v žádném případě nezpochybnují důvěryhodnost celého systému. Za těchto okolností justice může být podle Fialy prohlášena za čistou, spravedlivou a důvěryhodnou. Právě samotná důvěra v justici a argumentace o její důvěryhodnosti musí být na počátku všech úvah o jakékoli reformě justice, ať už organizační, procesní či jiné, neboť nebudou-li občané justici důvěřovat a nebude-li justice chápána jako důvěryhodná, pak všechny reformy, ať budou sebersáhlejší, nebudou nakonec chápány jako podstatný krok, který vychází ze skutečného pojmenování problému a jeho řešení, ale jako krok „jen, aby to vypadalo“.⁴⁶

Kárnou odpovědnost označuje Sládeček za jistý druh disciplinární odpovědnosti v oblasti státní veřejnoprávní činnosti. Její základní znak autor spatřuje v zaviněném jednání, přičemž toto narušuje kázeň či pořádek uvnitř instituce, tedy soudu. Nutno doplnit uvedením, že disciplinárního deliktu se může dopustit pouze osoba, mající k instituci určitý pracovní vztah, tedy osoba soudce.⁴⁷

Kárného provinění se mohou vedle soudců dopustit i příslušníci jiných profesí, resp. osoby vykonávající určité funkce, a to zejména advokáti a státní zástupci. Podle Motyčky má kárné řízení v případě advokátů v naší zemi poměrně dlouhou tradici, neboť již na přelomu

⁴⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 18. 10. 2007 sp. zn. 1 Skno 1/2007

⁴⁵ KOCOUREK, Jiří, ZÁRUBA, Jan. *Zákon o sudech a soudcích. Zákon o státním zastupitelství. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, 621 s, s. 396

⁴⁶ FIALA, Roman. Postavení soudce, nezávislost a odpovědnost. In: *Právní prostor* [online]. 2016 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ustavni-pravo/postaveni-soudce-nezavislost-a-odpovednost>

⁴⁷ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 2. přeprac. vydání. Praha: ASPI- Wolters Kluwer, 2009. 463 s., s. 219-220

60. a 70. let 19. století byly v této oblasti vydány dva významné předpisy – advokátský řád č. 96/1868 ř. z., obsahující úpravu práv a povinností advokátů, tj. hmotněprávní úpravu, která byla aplikována v disciplinárním řízení a krátce nato byl přijat rovněž zákon č. 40/1872 ř. z., o vykonávání moci nad advokáty a kandidáty advokátskými (disciplinární statut). Oba předpisy byly v českých zemích zrušeny zákonem č. 322/1948 Sb., advokátní řád. Obecně může být jako kárné opatření uloženo opatření formálního charakteru (napomenutí, důtka), peněžité sankce (pokuta, snížení platu) či profesní „likvidace“ (dočasný zákaz výkonu advokacie, vyškrtnutí ze seznamu advokátů, odvolání z funkce). V méně závažných případech pak může být od uložení kárného opatření upuštěno.⁴⁸

Kosař společně s Papouškovou pak z institucionálního hlediska kárné soudnictví po rozpadu Československa rozdělují do 3 etap. V letech 1993-2002 se dle autorů na území České republiky udržel v modifikované podobě federální model kárného soudnictví postavený na zákoně o kárné odpovědnosti z roku 1991. Zásadní změnu měla přinést Nejvyšší rada soudnictví, kterou chtěl vytvořit Otakar Motejl. Tento projekt však selhal, a tak další reformu kárného řízení přinesl až nový kárný řád z roku 2002 z pera Jaroslava Bureše. Burešův model přetrval do října 2008, kdy vstoupila v účinnost tzv. Pospíšilova reforma soudnictví, která mimo jiné zásadním způsobem modifikovala české kárné soudnictví. Pospíšilův model kárného soudnictví „přežil“ napadení před Ústavním soudem a platí na území České republiky dodnes.⁴⁹

Pokud se na tomto místě v krátkosti pozastavím u specifík jednotlivých modelů, pak lze říci, že patrně nejvýznamnější změnou, kterou Burešův model kárného soudnictví přinesl, byla podle výše zmíněných autorů unifikace a centralizace kárného stíhání soudců. Podle nového kárného řádu soudců a státních zástupců z roku 2002 se na všechny soudce vztahovala stejná procesní pravidla bez ohledu na to, k jakému stupni soudní soustavy náleželi. Řízení v prvním stupni se odehrávalo u kárných senátů při vrchních soudech, a to i pro soudce obou vrcholných obecných soudů. O odvolání pak rozhodovaly kárné senáty při Nejvyšším soudu. Dvouinstanční řízení se tak nově uplatnilo v řízeních se všemi soudci, což bylo v českých zemích novum. Ostatní klíčové aspekty složení kárných senátů Burešův model ponechal

⁴⁸ MOTYČKA, Petr. Kárná řízení advokátů, soudců a státních zástupců aneb měří se všem stejným metrem?

In: *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2015 [cit. 2018-02-13]. Dostupné

z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/karna-rizeni-advokatu-soudcu-a-statnich-zastupcu-aneb-meri-se-vsem-stejnym-metrem?browser=mobi>

⁴⁹ KOSAŘ, David a Tereza PAPOUŠKOVÁ. *Kárná odpovědnost soudce v přerodu: ponaučení z České republiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-816-2.

nedotčené. Zejména pak zachoval požadavek, že se kárné senáty musejí skládat výhradně ze soudců z povolání.⁵⁰

Naproti tomu Pospíšilova reforma vnesla do kárného soudnictví hned několik zásadních změn. V první řadě přenesla kárná řízení se soudci z vrchních soudů a Nejvyššího soudu na Nejvyšší správní soud, který se nově stal jediným kárným soudem. Dále zavedla ve věcech kárného řízení se soudci jednoinstanční kárné řízení, čímž znemožnila kárně stíhaným soudcům podat proti rozhodnutí nových kárných senátů odvolání. V nových kárných senátech při Nejvyšším správním soudu navíc nezasedají pouze soudci z povolání, a dokonce nemají ani většinu. Pospíšilova novela totiž zakotvila šestičlenné kárné senáty s paritně zastoupeným soudcovským a nesoudcovským prvkem z odborné právní veřejnosti. Nové kárné senáty se nově skládají ze tří soudců a tří nesoudců, a to z jednoho soudce Nejvyššího správního soudu (který je zároveň předsedou senátu), jednoho soudce Nejvyššího soudu, jednoho soudce nižších soudů, jednoho státního zástupce, jednoho advokáta a jedné osoby vykonávající jiné právnické povolání, což je zpravidla člen akademického sboru jedné z českých právnických fakult. Problematika jednoinstančnosti bude rozebrána v podkapitole 3.3.

2.1 Kárná odpovědnost jako pojem

Štíčka přichází s několika represivními nástroji posilování soudní odpovědnosti:

- mechanismus stížností – tento musí zejména garantovat to, aby stěžovatel nebyl za svou stížnost postížen, a současně je důležitá schopnost systému reagovat na zjištěná pochybení;
- kárné řízení a odvolání z funkce – v případě závažných porušení povinností, které ze soudcovské funkce plynou, by měl právní řád dané země umožňovat odvolání soudce z funkce na základě disciplinárního řízení. O kárném provinění by měl rozhodovat orgán, který by měl být přinejmenším z většiny složen ze soudců samotných. Soudci, o jehož kárné řízení se jedná, by měl být zaručen řádný a spravedlivý proces;
- trestněprávní či civilněprávní odpovědnost za porušení povinností vyplývajících z funkce soudce – dle zahraničních pramenů by soudci neměli být vyňati z odpovědnosti za trestné činy spáchané při výkonu své funkce nebo v souvislosti s ní. Pokud jde o soukromoprávní odpovědnost za újmu způsobenou nezákonným postupem, názory se liší, nicméně přístup, podle něž je možné formou regresní náhrady po soudci

⁵⁰ KOSAŘ, David a Tereza PAPOUŠKOVÁ. *Kárná odpovědnost soudce v přerodu: ponaučení z České republiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-816-2.

požadovat náhradu škody, která vznikne na základě nezákonného rozhodnutí či nesprávného soudního postupu, je v demokratických zemích spíše výjimkou;

- úprava střetu zájmů a sankce za jednání v tomto střetu – nad rámec úpravy podjatosti soudce by měla jít úprava střetu zájmů, jejíž smysl spočívá v postihování takového jednání soudce, které by mohlo vzbudit pochybnosti o jeho nezávislosti s nestranností. Tato úprava by měla stanovit, za jakých okolností by mohlo v případě soudce dojít ke střetu zájmů, a zároveň stanovit sankce za porušení povinnosti vyhýbat se těmto okolnostem;
- majetková přiznání – také by dle některých pramenů měli být soudci podrobeni povinnosti zveřejňovat majetkové poměry své i majetkové poměry svých příbuzných.⁵¹

Jak je tedy z výše uvedeného patrné, je právě kárné řízení jedním z represivních nástrojů, které souvisí s problematikou soudní odpovědnosti. Kárnému řízení se však bude věnovat následující kapitola, nyní je na místě popsat problematiku samotné kárné odpovědnosti. Samotné slovo kárat znamená vytýkat nějaké chybné jednání. Kárná odpovědnost tedy vyjadřuje odpovědnost za kárné provinění, kterým je závažné či opětovné zaviněné porušení povinností, které jsou soudci uloženy. Legislativní zakotvení kárné odpovědnosti lze nalézt již ve služebním zákoně, tedy zákoně č. 234/2014 Sb., kde je uveden pojem služební kázeň označující „*řádné plnění povinností státního zaměstnance vyplývajících mu z právních předpisů, které se vztahují ke službě v jím vykonávaném oboru služby, ze služebních předpisů a z příkazů*“.⁵² Jak již bylo uvedeno v úvodu práce, pro soudce platí v tomto ohledu zvláštní režim, neboť se jedná o výkon veřejné moci. Pohled na úpravu v zákoně o státní službě se mi však jeví rovněž přínosným a nabízí i jisté porovnání obou úprav.

Kárné provinění je tedy zákona č.234/2014 Sb., specifickým typem správního deliktu. Správní delikt je dle závěrů docentky Práškové spojen se vznikem správněprávní odpovědnosti ve chvíli, kdy adresát veřejné správy (tedy fyzická nebo právnická osoba) poruší či nesplní povinnost stanovenou zákonem nebo uloženou na jeho základě, s čímž norma správního práva spojuje hrozbu správním trestem. Právní následkem tohoto správního deliktu je posléze sankce ve formě správního trestu, či případně ochranné opatření.⁵³ Správní delikty pak docentka Prášková člení do několika kategorií, kam patří přestupky, jiné správní delikty (jiné správní delikty fyzických osob, včetně správních deliktů podnikajících fyzických osob, správní delikty

⁵¹ ŠTÍČKA, Michal. Aplikace etických postupů v soudním systému ČR. In: *Transparency International*[online]. 2010 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: http://transint.xred.cz/doc/evs_justice.pdf

⁵² Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě

⁵³ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-456-8, s. 13

právníků osob), správní disciplinární delikty (kárné, kázeňské) a takzvané správní pořádkové delikty.⁵⁴

2.2 Kárná odpovědnost a její právní povaha

Kárná odpovědnost soudců byla v minulosti upravena samostatným zákonem – zákonem č. 412/1991 Sb., zákonem o kárné odpovědnosti soudců, který mimo jiné vymezoval, za jaké jednání je soudce kárně odpovědný, definoval kárné provinění, stanovoval, jaká kárná opatření lze soudci uložit a určoval, které soudy o kárné odpovědnosti soudců rozhodují. Tento byl však ke dni 1.4.2002 zrušen a nahrazen zákonem č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů.

Zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů upravuje příslušnost soudu pro řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, složení senátů kárného soudu, postup kárného soudu a účastníků v řízení o kárné odpovědnosti soudců, předsedů soudu, místopředsedů soudu, předsedů kolegia Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu, státních zástupců a soudních exekutorů a v řízení o způsobilosti soudce a státního zástupce vykonávat svou funkci.⁵⁵ V řízení podle tohoto zákona se posuzuje:

- a) kárná odpovědnost soudce, předsedy soudu, místopředsedy soudu nebo předsedy kolegia Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu, kárná odpovědnost státního zástupce a kárná odpovědnost soudního exekutora za kárné provinění, případně kárný delikt nebo závažný kárný delikt;
- b) způsobilost soudce a způsobilost státního zástupce vykonávat svou funkci.⁵⁶

Kárná odpovědnost soudců je rovněž upravena v § 86 až 90 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů. V případě státních zástupců se obecná právní úprava nachází v § 27 až 32 zák. č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, procesní úprava následně v zákoně č. 7/2002 Sb., a to shodně s procesní úpravou kárné odpovědnosti soudců. Kárná provinění jsou dvojího druhu: zaviněné porušení povinností soudce a zaviněné jednání nebo chování, kterým soudce narušil důstojnost soudcovské funkce nebo důvěru v rozhodování soudů. V kárném řízení může být projednána také odpovědnost soudce za přestupek (podle zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích)

⁵⁴ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-456-8, s. 59

⁵⁵ § 1 zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů

⁵⁶ § 2 zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů

2.3 Vztah odpovědnosti za újmu a kárné odpovědnosti

Podle Řezníčka a Židzikové stát odpovídá za újmu způsobenou státními orgány, osobami při výkonu státní správy, která jim byla svěřena zákonem, příp. na základě zákona, a za újmu způsobenou orgány územních samosprávných celků, pokud ke škodě došlo při výkonu státní správy v tzv. přenesené působnosti. Škoda může být způsobena nezákonným rozhodnutím příslušného orgánu nebo nesprávným úředním postupem. Zatímco nezákonným rozhodnutím rozumíme rozhodnutí, jehož obsah je v rozporu s platnými právními předpisy, zejména zákony a dalšími předpisy vyšší právní síly, nesprávným úředním postupem je postup v rozporu s právními předpisy, zejména normami, které státním orgánům stanovují podmínky postupu při jejich činnosti, příp. stanovují lhůty k provedení jednotlivých úkonů. V případě, že státní orgány nemají stanovenou lhůtu k provedení určitého úkonu, je za nesprávný úřední postup považována i např. nečinnost příslušného orgánu nebo průtahy řízení.⁵⁷

V případě, že nesprávným úředním postupem vznikne účastníkovi škoda, je stát povinen tuto újmu poškozenému nahradit, spolu s případnou nemajetkovou újmou, kterou je povinen nahradit bez ohledu na vznik škody nesprávným úředním postupem nebo nezákonným rozhodnutím. Postup při uplatňování nároku na náhradu škody blíže upravuje zákon č. 82/1992 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů (zákon o odpovědnosti státu za újmu).

Stát následně může požadovat regresní úhradu na úředních osobách a na územních celcích v přenesené působnosti, pokud újmu způsobily.⁵⁸ Velmi diskutovanou otázkou, v jaké míře požadovat regresní úhradu od osob, které přímo svým rozhodnutím újmu způsobily, se zabývá advokát Marek Nespala. Právní úprava regresní úhrady je v zákoně zakotvena od samého počátku jeho vzniku, to znamená od roku 1998, komentuje ustanovení zákona č. 82/1998, o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Nahradí-li stát újmu, která vznikla z nezákonného rozhodnutí nebo z nesprávného úředního postupu, na níž se podílel soudce nebo státní zástupce nebo poskytl-li stát ze stejného důvodu zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu, může stát

⁵⁷ ŘEZNÍČEK, David a JANA ŽIDZIKOVÁ. K podmínkám uplatnění nároku na náhradu škody a nemajetkové újmy způsobené nesprávným úředním postupem nebo nezákonným rozhodnutím. In: *Epravo.cz* [online]. 2016 [cit. 2018-02-13]. Dostupné

z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-podminkam-uplatneni-naroku-na-nahradu-skody-a-nemajetkove-ujmy-zpusobene-nespravnym-urednim-postupem-nebo-nezakonnym-rozhodnutim-100049.html?mail>

⁵⁸ Zákon č. 82/1992 Sb., o odpovědnosti státu za škodu

požadovat regresní úhradu pouze tehdy, pokud byla vina soudce nebo státního zástupce zjištěna v kárném nebo trestním řízení.⁵⁹

Znamená to tedy, že soudce a státní zástupce se musí dopustit kárného provinění nebo trestného činu, aby na něm stát mohl způsobenou újmu vymáhat. Že se dotyčný těchto činů dopustil, lze ovšem zjistit pouze příslušným řízením a aby se řízení konalo, musí být podána kárná žaloba nebo vedeno trestní řízení a provinění musí potvrdit soud. Problémem zde pak je, že příslušné podněty k zahájení kárného řízení či dokonce trestní oznámení na soudce (nebo případně státní zástupce), se příliš nepodávají, a to z důvodu zamezení obav soudce z přijímání razantních rozhodnutí. Dochází zde tedy k jisté hypertrofii trestních stíhání a hypertrofii soudních procesů, které by vůbec neměly proběhnout.⁶⁰

⁵⁹ VÁLOVÁ, Irena. Stát má strach z odpovědnosti státních zástupců a soudců. In: *Česká justice* [online]. 2014 [cit. 2018-02-13]. Dostupné

z: <http://www.ceska-justice.cz/2014/04/stat-ma-strach-z-odpovednosti-statnich-zastupcu-a-soudcu/>

⁶⁰ VÁLOVÁ, Irena. Stát má strach z odpovědnosti státních zástupců a soudců. In: *Česká justice* [online]. 2014 [cit. 2018-02-13]. Dostupné

z: <http://www.ceska-justice.cz/2014/04/stat-ma-strach-z-odpovednosti-statnich-zastupcu-a-soudcu/>

3 Kárné řízení

Polonahá soudkyně účastníci se soutěže Miss monokini ⁶¹, státní zástupce, který ukradl v samoobsluze čokoládové figurky ⁶², advokát namítající před soudem znalcův (údajný) židovský původ ⁶³. Co mají tyto případy společného? Všechny byly veřejností přijaty s povytaženým obočím – nesluší se přece, aby členové takto vážných profesí vypadali jako exhibicionisté, lapkové a neonacisté. Ve všech uvedených případech však bylo s každým z aktérů navíc ještě vedeno kárné řízení, přičemž ve dvou případech došlo k odsouzení a v jednom k zastavení řízení.

Jak se správně konstatuje Friedel, je jistě chvályhodné a žádoucí, že se kárným řízením se soudci, státními zástupci a advokáty věnuje i pozornost nenovinářská, tedy odborná. Jejich výsledky totiž mohou být zdrojem mnohého poučení, a to nejen pro členy té které profese, případně však stejně tak podnětem ke kritice nebo chvále fungování kárných systémů. ⁶⁴

Procesní úprava kárného řízení (jak soudců, tak státních zástupců) se nachází v zákoně č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění pozdějších předpisů. Kárným soudem je v případě soudců a státních zástupců Nejvyšší správní soud, konkrétně jeho senáty č. 11, 13 a 16 v případě soudců a senát č. 12 v případě státních zástupců. Proti rozhodnutí se podle advokáta Petra Motyčky nelze odvolat, nicméně může být podán návrh na obnovu řízení. Řízení je zde na rozdíl od advokátů jednoinstanční. ⁶⁵ JUDr. Jiří Kocourek k problematice dodává, že po právní stránce je pro zahájení kárného řízení nutné, aby soudce porušil konkrétní povinnost, která je mu uložena ze strany zákona, přičemž tato bude s největší pravděpodobností obsažena ve slibu. ⁶⁶

⁶¹ Němeček, Tomáš: Kárná řízení od Miss monokini k alkoholu v síni. Ihned.cz. [online]. [cit. 2018-02-16].

Dostupné z www:

http://m.ihned.cz/c6-10003560-20252110-700000_d-karna-rizeni-od-miss-monokini-k-alkoholu-v-sini.

⁶² Golis, Ondřej: Státní zástupce ukradl čokoládové berušky, i tak může zločince žalovat dál. Lidovky.cz. [online].

[cit. 2018-02-16]. Dostupné z www:

http://www.lidovky.cz/statni-zastupce-ukradl-cokoladove-berusky-zlocince-i-tak-muze-zalovat-dal-1ti-/zpravy-domov.aspx?c=A130326_164146_in_domov_ogo.

⁶³ Šťastný, Jiří: Námitka kvůli údajnému židovství znalce Mazla je nesmysl, rozhodl soud. Idnes.cz. [online].

[cit. 2012-02-16]. Dostupné z www:

http://zpravy.idnes.cz/stiznost-na-udajne-zidovstvi-je-irelevantni-rozhodl-soud-p39-/domaci.aspx?c=A120123_173125_domaci_js

⁶⁴ FRIEDEL, Tomáš. Ještě o kárném řízení advokátů, soudců a státních zástupců. In: *Bulletin-advokacie.cz* [online].

2015 [cit. 2018-02-16]. Dostupné

z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/jeste-o-karnem-rizeni-advokatu-soudcu-a-statnich-zastupcu?browser=mobi>

⁶⁵ MOTYČKA, Petr. Kárná řízení advokátů, soudců a státních zástupců aneb měří se všem stejným metrem?

In: *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2015 [cit. 2018-02-13]. Dostupné

z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/karna-rizeni-advokatu-soudcu-a-statnich-zastupcu-aneb-meri-se-vsem-stejnym-metrem?browser=mobi>

⁶⁶ KOCOUREK, Jiří. *Zákon o soudech a soudcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2015, 472 s. 152-153

3.1 Kárné řízení jako pojem

Dle § 90 zákona č. 6/2002 Sb., jde o „řízení ve věcech kárné odpovědnosti soudců a předsedů soudu, místopředsedů soudu, předsedů kolegia Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu.“ Toto ustanovení určuje, že řízení ve věcech kárné odpovědnosti soudců podrobně upravuje zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů. V podstatě tedy problematika kárné odpovědnosti představuje určitý typ kontroly výkonu soudní moci.

Hledání oficiální definice pojmu kárného řízení je poměrně problematické, ovšem z obecného vymezení, které je uvedeno v zákoně č. 6/2002 Sb. či zákon č. 234/2014 Sb. plyne, že jde o zákonem upravený postup kárného soudu, procesních stran a případně také dalších subjektů zúčastněných na řízení, jehož smyslem je zjistit, zda kárně obviněný soudce spáchal předmětné kárné provinění a pokud ano, tak tomuto uložit některé ze zákonem stanovených kárných opatření, případně rozhodnout o upuštění od potrestání v případě, že uložení kárného opatření není nezbytné.

Podrobněji problematiku kárných řízení zkoumal také například Motyčka, který jako určitý vzorek kárných řízení používá kárná řízení zahájená v letech 2012 a 2013. K doplnění statistiky pak doplňuje počty advokátů, soudců a státních zástupců v příslušném období. Pokud jde o počet advokátů, k 21. 12. 2012 bylo zapsáno celkem 10 974 advokátů a 3 697 koncipientů (tedy celkem 14 671 osob kárně odpovědných ve smyslu zákona o advokacii), k 30. 12. 2013 pak bylo zapsáno celkem 11 404 advokátů a 3 630 koncipientů (celkem tedy 15 034 osob). Dle informací poskytnutých Ministerstvem spravedlnosti ČR činil k 1. 1. 2013 počet soudců v ČR 3 055 a počet státních zástupců 1 242. K 1. 1. 2014 pak bylo v ČR 3 054 soudců a 1 233 státních zástupců.⁶⁷ Ze statistiky kárných řízení pak vyplývají následující počty:

⁶⁷ MOTYČKA, Petr. Kárná řízení advokátů, soudců a státních zástupců aneb měří se všem stejným metrem? In: *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2015 [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/karna-rizeni-advokatu-soudcu-a-statnich-zastupcu-aneb-meri-se-vsem-stejnym-metrem?browser=mobi>

Tabulka 1: Počet kárných řízení

	2012	2013
Advokáti	165	143
Soudci	27	35
Státní zástupci	14	9

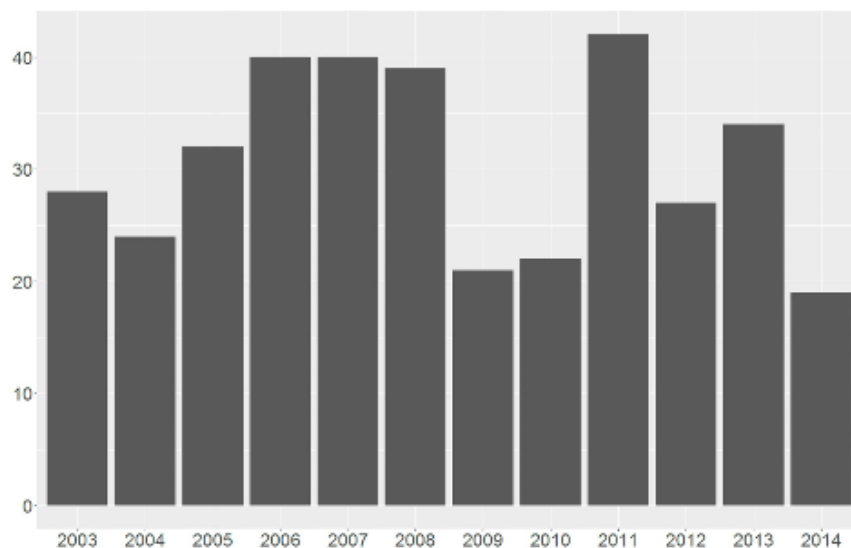
Zdroj: Vlastní zpracování

Po provedení podrobnějších výpočtů lze zjistit, že v roce 2012 bylo na 100 advokátů zahájeno 1,12 kárných řízení, v roce 2013 pak 0,95. V roce 2012 bylo na 100 soudců zahájeno 0,88 kárných řízení, zatímco o rok později 1,15. V roce 2012 bylo na 100 státních zástupců zahájeno 1,13 kárných řízení, o rok později 0,73. Pokud tedy jde o počet kárných řízení z relativního hlediska, lze konstatovat, že je u advokátů, soudců i státních zástupců podobný, neboť se ve všech případech pohybuje kolem jednoho kárného řízení na sto osob ročně. Motyčka se však domnívá, že pokud bychom hodnotili jednání kárně obviněných a následná rozhodnutí, může nás napadnout, že ne vždy je srovnatelné jednání posouzeno se srovnatelným výsledkem. Advokát se totiž domnívá, že při hlubším průzkumu jednotlivých případů lze odečíst výrazně přísnější posuzování jednání advokátů (o kterém rozhodují příslušné orgány ČAK) ve srovnání s jednáním soudců i státních zástupců (o kterém rozhodují kárné senáty Nejvyššího správního soudu).⁶⁸ Jeho tvrzení vyvolává reakci u Friedela, který naopak prohlašuje, že vzhledem k nedostatečnému vyjasnění metodologických východisek, které se projevuje ve dvojí podobě, sice závěry Motyčky hypoteticky platit mohou, ovšem prokázat je nelze.⁶⁹

V předchozí kapitole byly popsány základy Burešova a Pospíšilova modelu kárného soudnictví. Nyní se jeví jako vhodné podívat se na oba modely také z kvantitativního pohledu – tedy prozkoumat, jaký vliv měly oba tyto modely na počet zahájených kárných řízení v tom kterém období na našem území.

⁶⁸ MOTYČKA, Petr. Kárná řízení advokátů, soudců a státních zástupců aneb měří se všem stejným metrem? In: *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2015 [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/karna-rizeni-advokatu-soudcu-a-statnich-zastupcu-aneb-meri-se-vsem-stejnym-metrem?browser=mobi>

⁶⁹ FRIEDEL, Tomáš. Ještě o kárném řízení advokátů, soudců a státních zástupců. In: *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2015 [cit. 2018-02-16]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/jeste-o-karnem-rizeni-advokatu-soudcu-a-statnich-zastupcu?browser=mobi>

Obrázek 1: Počet kárných řízení zahájených v jednotlivých letech

Zdroj: Kosař a Motýčková, 2017

Jak je z obrázku výše patrné, Pospíšilův model způsobil poměrně znatelný propad počtu zahájených kárných řízení. Výjimkou je pouze rok 2011, kdy těchto řízení bylo zahájeno naopak více než v době platnosti Burešova modelu. Jelikož hledat důvody, proč tomu tak je, je poměrně obtížné, jeví se jako vhodné uvést pro větší názornost také podíl kárných řízení, která byla proti soudcům v jednotlivých letech vedena, a to na základě jednotlivých typů kárných provinění. Toto bude podrobněji rozebráno v následující kapitole.

3.2 Kárný soud

Od 1. 10. 2008 se Nejvyšší správní soud ČR stal kárným soudem pro věci soudců a státních zástupců. Stalo se tak na základě zákona č. 314/2008 Sb., který novelizoval zákon o soudech a soudcích (č. 6/2002 Sb.) a zákon o řízení ve věcech soudců a státních zástupců (č. 7/2002 Sb.).

Nejvyšší správní soud lze označit za soudní orgán specializovaný výlučně na oblasti správního soudnictví. Vzhledem k tomu, že jde o soud především kasační, dbá tento v rámci své činnosti o zákonnost a jednotu rozhodování krajských soudů a správních orgánů tím, že rozhoduje o kasačních stížnostech směřujících proti pravomocným rozhodnutím krajských soudů ve správním soudnictví, jimiž se stěžovatelé domáhají zrušení napadených rozhodnutí. Tato ochrana proti nezákonným rozhodnutím správního orgánu je dále nově doplněna o ochranu před jeho nečinností a před nezákonnými zásahy správního orgánu. Nejvyšší správní soud

dále rozhoduje ve věcech volebních, ve věcech rozpuštění politických stran a politických hnutí, pozastavení nebo znovuoobnovení jejich činnosti. Do pravomoci Nejvyššího správního soudu patří rovněž rozhodování některých kladných nebo záporných kompetenčních sporů mezi orgány veřejné správy.⁷⁰

3.2.1 Kárný senát

V českém právním řádu došlo k jistým změnám ve složení kárného senátu přijetím zákona č. 314/2008 Sb., na základě kterého byl zaveden takzvaný mimojustiční prvek – kárný senát nyní tvoří 3 soudci a 3 „nesoudci“. Kárné senáty se tedy skládají z předsedy senátu, kterým je soudce Nejvyššího správního soudu, jeho zástupce, kterým je soudce Nejvyššího správního soudu a soudce, kterým je soudce vrchního, krajského nebo okresního soudu. Dále tu jsou rovněž 3 přísedící. Ve věcech řízení se soudci z oblasti správního soudnictví je předsedou senátu soudce Nejvyššího správního soudu a jeho zástupcem soudce Nejvyššího správního soudu.⁷¹ Pokud se společně s Bobkem zaměříme na důvod změny ve složení kárného senátu, pak se lze domnívat, že předcházející model se stal postupem času nevyhovujícím a s mizivou legitimitou, neboť rozhodnutí senátu v původním složení začala být ze strany laické i odborné veřejnosti přijímána s nedůvěrou.⁷²

Výše uvedené by mohly vyvolat mylný dojem, že přísedící představuje laika, který zde plní roli jakéhosi soudce z lidu. Z omylu nás však vyvede zákon č. 7/2002 Sb., kde se v jeho § 5 píše, že tento přísedící funkci přísedícího musí mít ukončené vzdělání v magisterském studijním programu v oboru práva. Mezi přísedícími musí být minimálně jeden státní zástupce, jeden advokát a jedna osoba vykonávající jiné právnické povolání, je-li zapsána v seznamu přísedících ve věcech soudců (zástupce akademické sféry). Jak již bylo výše uvedeno, tak toto zavedení funkce přísedících má posílit důvěru veřejnosti v rozhodování ve věcech kárné odpovědnosti a vedle toho také zvýšit objektivitu tohoto rozhodování a zamezit úvahám nad možnou nezávislostí rozhodování, neboť se obecně mnozí domnívají, že mezi soudci vládne jakási solidarita, která se promítá i do oblasti kárné odpovědnosti.

Jednotliví členové a jejich náhradníci jsou určeni losem ze seznamů, které jsou vedeny předsedou kárného soudu. K systému rozhodování se opětovně vyjadřuje zákon č. 7/2002 Sb., podle kterého tento senát ve věcech soudců rozhoduje většinou hlasů všech členů. V případě rovnosti hlasů při rozhodování o tom, zda se soudce, předseda soudu, místopředseda soudu,

⁷⁰ *Nejvyšší správní soud* [online]. 2014 [cit. 2018-02-16]. Dostupné z: <http://www.nssoud.cz/Uvod/art/1>

⁷¹ § 4 odst. 1 zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů

⁷² BOBEK, Michal. Odpovědnost a disciplína soudce (v přerodu?). *Právní rozhledy*, 2011, roč. 19, č. 14, s. 504

předseda kolegia Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu dopustil kárného provinění, vydá senát zprošťující rozhodnutí. Funkční období senátu pro řízení ve věcech soudců je pětileté.⁷³

Lze ještě dodat, že na základě zákona č. 7/2002 Sb. funkce soudce, přisedícího a náhradníka soudce a přisedícího kárného soudu zaniká:

- a) uplynutím funkčního období senátu, do kterého byl určen;
- b) přestane-li splňovat podmínky jmenování podle § 5;
- c) brání-li mu zdravotní stav nebo jiné důvody vykonávat svou funkci po dobu delší 1 roku;
- d) uplynutím kalendářního měsíce po měsíci, v němž bylo doručeno předsedovi kárného soudu oznámení o vzdání se funkce;
- e) jestliže je soudce nebo státní zástupce přeložen k výkonu funkce k jinému soudu nebo státnímu zastupitelství.⁷⁴

Samotný zánik funkce soudce kárného soudu však nemá za následek ztrátu funkce soudce. Pokud by se přisedící kárného soudu dopustil závažné porušení svých povinností, došlo by na základě návrhu předsedy senátu k odvolání. K ustanovení náhradníka do funkce soudce kárného senátu by došlo v případě, když by funkce člena senátu kárného soudu zanikla jiným způsobem, než je uvedeno v odstavci 1 písm. a) zákona č. 7/2002 Sb.⁷⁵

3.2.2 Členství v kárném senátu a jeho podmínky

V § 5 zákona č. 7/2002 Sb. lze nalézt podmínky pro členství v kárném senátu. Píše se zde, že kárným soudcem může být pouze ten soudce, který vykonává svou funkci nejméně po dobu 3 let a je bezúhonný. Zároveň nelze, aby tento současně vykonával vedle své funkce kárného soudce také funkci předsedy či místopředsedy soudu.

Zákon stanovuje rovněž podmínky pro výkon funkce přisedícího, který musí mít české státní občanství, musí mu být nejméně 30 let, mít ukončené vzdělání v magisterském studijním programu v oboru právo, být bezúhonnost, mít zkušenosti a morální vlastnosti dávající záruku, že bude svou funkci řádně zastávat a dále také splňovat další předpoklady dle zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁷³ § 4 zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů

⁷⁴ § 6 zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů

⁷⁵ § 6 zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů

3.3 Kárné řízení a jeho průběh

Průběh kárného řízení sestává z podání kárného návrhu a následného kárného jednání, na jehož základě je přijato odpovídající kárné opatření.

3.3.1 Podání kárného návrhu

Návrh na zahájení kárného řízení o kárné odpovědnosti soudce jsou oprávněni podat:

- prezident republiky proti kterémukoliv soudci;
- ministr spravedlnosti proti kterémukoliv soudci;
- předseda Nejvyššího soudu proti kterémukoliv soudci tohoto soudu a dále proti soudci soudu nižšího stupně jednajícího ve věcech patřících do pravomoci soudů, v nichž je Nejvyšší soud vrcholným soudním orgánem;
- předseda Nejvyššího správního soudu proti kterémukoliv soudci tohoto soudu a proti soudci soudu nižšího stupně jednajícího ve věcech patřících do pravomoci soudů, v nichž je Nejvyšší správní soud vrcholným soudním orgánem;
- předseda vrchního soudu proti kterémukoliv soudci příslušného vrchního soudu a dále proti soudci soudu nižšího stupně;
- předseda krajského soudu proti kterémukoliv soudci příslušného krajského soudu a proti soudci okresního soudu;
- předseda okresního soudu proti soudci příslušného okresního soudu a proti soudci jiného okresního soudu.

Četnost zahájených kárných řízení závisí zejména na aktivitě výše zmíněných kárných žalobců. Lze pronést, že mezi nejčastější subjekty, které kárný návrh podávají, jsou předsedové soudů, jelikož podání kárného návrhu na soudce, který spáchal kárné provinění, patří nejen mezi práva předsedy soudu, ale také jeho povinnosti. Rovněž judikatura shledává aktivitu v tomto směru ze strany předsedů soudů za velmi žádanou, a to zejména z toho důvodu, že předseda soudu představuje osobu, který je s ostatními soudci v podstatě v každodenním kontaktu, podílí se na organizaci jejich práce, z čehož plyne, že by tento měl mít také nejvíce odpovídajících informací nejen o pracovních výsledcích těch kterých soudců, ale rovněž i o jejich osobní situaci a možných problémech.⁷⁶

Pochopitelně je třeba, aby každý návrh na zahájení kárného řízení splňoval náležitosti dané zákonem č. 7/2002 Sb. Takovýto návrh se neobejde bez jména a příjmení soudce, který

⁷⁶ viz například Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 3. října 2013 sp. zn. 16 Kss 8/2013.

se měl kárného provinění dopustit, dále popis vytykaného skutku, důkazy a návrh na uložení konkrétního kárného opatření. Taktéž je stanovena lhůta pro podání návrhu na zahájení kárného řízení, a je to lhůta maximálně 6 měsíců ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl o skutečnostech týkajících se kárného provinění, které jsou rozhodné pro podání tohoto návrhu. Lhůta objektivní naopak stanovuje, že může být kárný návrh podán nejpozději do 3 let ode dne spáchání kárného provinění.⁷⁷ V případě nedodržení těchto lhůt dochází k zastavení kárného řízení.⁷⁸ Za účastníky kárného řízení lze označit navrhovatele a soudce, tedy kárně obviněného, jemuž právo umožňuje zvolit si obhájce.⁷⁹

3.3.2 Kárné jednání

V úvodu celého kárného řízení spočívá předběžné šetření, po jehož provedení⁸⁰ nařídí předseda kárného senátu termín ústního jednání a spraví o něm navrhovatele a kárně obviněného, případně i jeho obhájce. Termín je přitom třeba stanovit tak, aby měl obviněný soudce a jeho obhájce lhůtu alespoň 5 pracovních dnů pro přípravu obhajoby, přičemž stejnou lhůtu musí mít k dispozici i sám navrhovatel. Pokud je zapotřebí předvolat k ústnímu jednání svědky, předseda senátu tak učiní. S termínem je dále seznámen také ministr spravedlnosti a předseda soudu, k němuž je obviněný soudce přidělen.

Při jednání je uplatňována zásada veřejnosti a ústnosti a je během něj přítomen navrhovatel a obviněný soudce, ovšem zákon stanovuje také podmínky, na jejichž základě může být věc projednána bez přítomnosti kárně obviněného. O jednání se vyhotovuje protokol. Počátek ústního jednání je ve znamení přednesu návrhu, a to včetně odůvodnění, ze strany navrhovatele. Pokud však není navrhovatel přítomen, přednes má na starosti předseda senátu či jím zvolený člen. Během dokazování je sám kárně obviněný vyslechnut, ale má také právo tuto výpověď odepřít. Když je dokazování u konce, navrhovatel, obhájce a kárně obviněný se mohou k věci vyjádřit, kárně obviněný má navíc právo posledního slova.

3.4 Problematika „jednoinstančnosti“

Až do novely zákona č. 314/2008 Sb. bylo kárné řízení řízením dvouinstančním, touto novelou se však změnilo na řízení jednostupňové, což je nyní jedním ze specifíků kárného řízení. V původním dvoustupňovém modelu podle docenta Kosaře a magistry Papouškové v první

⁷⁷ § 9 odst. 1 zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů

⁷⁸ § 14 odst. 1 zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů

⁷⁹ KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 1. díl. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2009, s. 631.

⁸⁰ či případně po doručení návrhu, pokud provedení předběžného šetření není třeba

instanci rozhodovaly vrchní soudy, proti jejichž rozhodnutí mohli kárně stíhaní soudci podat odvolání k Nejvyššímu soudu. Na obou stupních rozhodovali o kárných proviněních soudců senáty složené výhradně ze soudců z povolání.⁸¹ Současná jednoinstančnost řízení pak pro změnu spočívá v postupu soudu, který „činí veškeré potřebné úkony ke zjištění skutkového i právního stavu věci v jednom stupni.“⁸²

Hlušník pak tento jednoinstanční systém kárného řízení pokládá za významnou novelu, kterou přinesl zákon č. 314/2008 Sb. Podstata jednoinstančnosti spočívá v průběhu kárného řízení před šestičlenným kárným senátem u Nejvyššího správního soudu, přičemž tento senát je složen ze tří soudců a tří přísedících, přičemž předseda senátu je soudcem Nejvyššího správního soudu (v případě, že jde o soudce, který rozhoduje ve správním řízení, je jím soudce Nejvyššího soudu), zástupcem je soudce Nejvyššího soudu a další člen senátu z řad soudců je soudcem vrchního, krajského nebo okresního soudu (z řad soudců navržených předsedy jednotlivých soudů). Přísedícími jsou vždy jeden státní zástupce, jeden advokát a jiná osoba vykonávající jiné právnické povolání; tito přísedící byli navrhováni nejvyšším státním zástupcem, předsedou České advokátní komory a děkany právnických fakult. Funkční období kárného senátu bylo stanoveno jako pětileté.⁸³

Samotný problém jednoinstančního kárného řízení pak spočívá v tom, že jde o řízení vedené pouze před popsáním kárným soudem bez možnosti bránit se jakýmkoli řádným (a dokonce ani mimořádným) opravným prostředkem.⁸⁴ Jediným možným východiskem tak na základě § 22 odst. 1 zákona č. 7/2002 Sb. zůstává obnova řízení, pro kterou zákon stanovuje lhůtu 3 let od právní moci rozhodnutí senátu. V praxi však nejde o institut využívaný, od doby zavedení systému jednoinstančního řízení je počet případů, kdy byl uplatněn institut obnovy řízení, v řádech jednotek.

Na zavedený postup řízení ve věcech soudců zareagovala v roce 2016 Rada Evropy, která jej vzhledem k nemožnosti dovolat se proti rozhodnutí a trestu tento systém označila za „potenciálně korupční“. Tento korupční systém kárných řízení se soudci a státními zástupci v ČR odhalila skupina pro boj proti korupci při Radě Evropy GRECO. Radě Evropy vadí to, že soudci ani státní zástupci nemají právo odvolat se v tomto pracovně právním disciplinárním řízení. Skupina po šetření v ČR upozorňuje český stát na evropské standardy, podle nichž

⁸¹ KOSAŘ, David a Tereza PAPOUŠKOVÁ. *Kárná odpovědnost soudce v přerodu: ponaučení z České republiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-816-2.

⁸² Nález Ústavního soudu ze dne 29. září 2010 sp. zn. Pl. ÚS 33/09

⁸³ HLUŠTIK, Petr. Přezkum rozhodnutí ve věcech kárných řízení soudců a státních zástupců. In: *Právnická fakulta Masarykovy univerzity* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2009 [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/aktualni/Hlustik_Petr_1174_.pdf

⁸⁴ § 21 zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů

by soudce i státní zástupce v kárném řízení měli mít „právo se odvolat proti rozhodnutí a trestu“ a že by měla existovat „možnost soudního přezkumu“. Je třeba dodat, že mezi soudci i státními zástupci se o potenciálně korupčním systému kárných řízení ví dlouhodobě, avšak není mocnost, která by systém změnila. Ostatně této odpovědi se dobrala i skupina GRECO při svém šetření v České republice, kdy soudci vypověděli, že tento systém kárných řízení se soudci a státními zástupci posvětil Ústavní soud ČR: „*Při rozhovorech bylo zmiňováno, že toto nastavení bylo v minulosti kritizováno a zpochybňováno u Ústavního soudu, který ovšem rozhodl, že stávající právní úprava není v rozporu s Ústavou,*“ uvádí se doslova ve zprávě GRECO z počátku listopadu.⁸⁵

Radě Evropy se dále nelíbí systém výběru přísedících kárného senátu. O důvodech vzniku funkce přísedících si podle ní lze myslet cokoli: jsou to respektované autority v oboru, instituce je vysílá za účelem ovlivňování kárného řízení, nebo jsou prostě vysláni, protože to nikdo jiný nechce dělat. „*Dokonce i přísedící soudci z lidu, kteří zasedají například u trestních senátů, jsou v České republice voleni, nikoli tak přísedící v tomto tělese, kde jsou skuteční soudci v menšině. Takovéto těleso dvou soudců a nikým nevolených dosazených přísedících ze seznamu pak rozhoduje o sankcích nebo dokonce o bytí nebo nebytí konkrétního soudce nebo státního zástupce. Rozhodnutí této sestavy podle českého zákona nepodléhá přezkumu a nelze se proti němu odvolat.*“⁸⁶

Ve zprávě GRECO se pak na závěr uvádí, že ačkoliv systém kárných řízení funguje v naší zemi dobře a že složení kárných soudů a také procesní nastavení je adekvátní k tomu, aby zajistilo efektivitu řízení a spravedlivý proces, je třeba vzít v potaz evropské standardy, podle nichž by soudce v kárném řízení měl mít právo se odvolat proti rozhodnutí a trestu a že by měla existovat možnost soudního přezkumu. Znepokojující je údajně zejména skutečnost, že daný soudce nemá možnost vznést námitku ani proti případnému odvolání z funkce a shledává tuto oblast jako nezbytnou pro začlenění do současných příprav reformy justice. Proto skupina GRECO doporučuje přijmout úpravu, která umožní soudcům podat odvolání proti kárným rozhodnutím, včetně rozhodnutí o odvolání z funkce.⁸⁷ Do jisté míry

⁸⁵ VÁLOVÁ, Irena. Rada Evropy odhalila korupční systém kárných řízení se soudci a státními zástupci v ČR. In: *Česká justice* [online]. 2016 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2016/11/rada-evropy-odhalila-korupcni-system-karnych-rizeni-se-soudci-a-statnimi-z-astupci-v-cr/>

⁸⁶ VÁLOVÁ, Irena. Rada Evropy odhalila korupční systém kárných řízení se soudci a státními zástupci v ČR. In: *Česká justice* [online]. 2016 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2016/11/rada-evropy-odhalila-korupcni-system-karnych-rizeni-se-soudci-a-statnimi-z-astupci-v-cr/>

⁸⁷ VÁLOVÁ, Irena. Rada Evropy odhalila korupční systém kárných řízení se soudci a státními zástupci v ČR. In: *Česká justice* [online]. 2016 [cit. 2018-02-24]. Dostupné

s tímto tvrzením souhlasím, nemožností soudce odvolat se by se měl zákonodárce zabývat a přijmout úpravy, která by lépe odpovídala požadavkům moderní doby a v podstatě i kárně obviněných soudců.

4 Kárné provinění

K problematice kárného provinění se vedle zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích vyjadřuje také zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, dle kterého jde o zaviněné porušení služební kázně.⁸⁸ Kárné provinění lze označit za disciplinární delikt, který může být spáchán jak konáním, tak i opomenutím nějakého konání, ke kterému je státní zaměstnanec povinen.

V metodickém pokynu náměstka vnitra pro státní službu č. 2016 se lze dočíst, že ke vzniku kárné odpovědnosti je třeba, aby jednání, které je kárným proviněním, naplňovalo nejen formální znaky (znaky skutkové podstaty), ale i znak materiální, tedy vykazovalo společenskou škodlivost, a to přesto, že tento znak není v ZSS uveden. Tato společenská škodlivost jako materiální znak kárného provinění je výrazem zásady subsidiarity kárného postihu (obecně nazývána jako zásada subsidiarity trestní represe), tj. kárný postih by měl nastoupit pouze tam, kde z hlediska společenské škodlivosti již nepostačuje postih mírnější (ústní nebo písemné vytknutí drobných nedostatků ve službě podle § 88 odst. 3 ZSS).⁸⁹

Kárné provinění je spácháno úmyslně, jestliže státní zaměstnanec

- a) věděl, že svým konáním nebo opomenutím může porušit služební kázeň a chtěl ji svým konáním nebo opomenutím porušit (úmysl přímý), nebo;
- b) věděl, že svým konáním nebo opomenutím může porušit služební kázeň, a pro případ, že ji poruší, byl s tím srozuměn (úmysl nepřímý);
- c) Kárné provinění je spácháno z nedbalosti, jestliže státní zaměstnanec;
- d) věděl, že svým konáním nebo opomenutím může porušit služební kázeň, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že ji neporuší (nedbalost vědomá), nebo;
- e) nevěděl, že svým konáním nebo opomenutím může porušit služební kázeň, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl (nedbalost nevědomá).

4.1 Pojem kárného provinění de lege lata

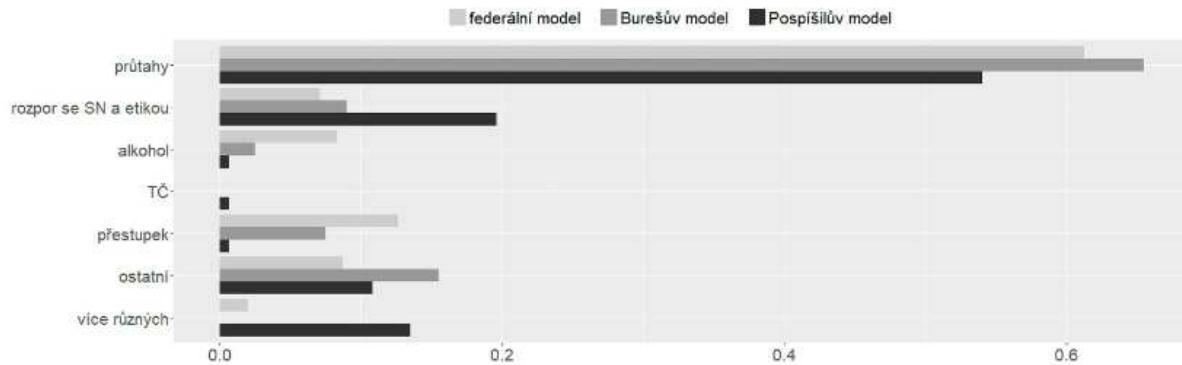
Dle ustanovení zákona o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů (§ 87 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb.), je kárným proviněním soudce zaviněné porušení povinností soudce, jakož i zaviněné chování nebo jednání, jímž soudce narušuje důstojnost soudcovské funkce nebo ohrožuje důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů. Pod kárné

⁸⁸ § 88 odst. 1 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě

⁸⁹ Metodický pokyn náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 3/2016, kterým se stanoví podrobnosti kárné odpovědnosti státních zaměstnanců a kárného řízení.

provinění tak může spadat i jednání soudce vedoucí k neodůvodněným a zbytečným průtahům v trestním řízení či nepřiměřené délce trestního řízení.

4.2 Kárná provinění v praxi

Graf 1: Podíl kárných řízení vedených proti soudcům pro různé typy kárných provinění v celkovém počtu řízení zahájených za fungování jednotlivých modelů kárného řízení se soudci

Zdroj: Kosář a Papoušková, 2017

Jak je patrné z výše uvedeného grafu, soudci byli za existence všech tří modelů nejčastěji stíháni pro průtahy. K významné změně po Pospíšilově novele však došlo v podílu řízení, v nichž byli soudci stíháni pro jednání jsoucí v rozporu se soudcovskou nezávislostí a etikou. Lze se tedy domnívat, že model jednoinstančního řízení, které je obohaceno o nesoudcovský prvek, vykazuje jistý pokles „přísnosti“.

4.2.1 Nečinnost a průtahy

Právo na projednání věci bez zbytečných průtahů, resp. právo na vyřízení věci v přiměřené lhůtě, je nedílnou součástí práva na spravedlivý proces garantovaného Listinou základních práv a svobod.⁹⁰ V užším slova smyslu pak advokát Milota za průtah v řízení pokládá „určité déle trvající zdržení řízení, v němž nekoná ten procesní subjekt, který by dle stadia řízení konat měl, tedy tento subjekt nerealizuje žádný relevantní procesní úkon.“⁹¹ Pokud jde o posuzování délky řízení a její přiměřenosti či nepřiměřenosti, ta je vždy zkoumána s ohledem na konkrétní okolnosti případu, složitost věci, požadavky na provádění dokazování v průběhu řízení, jednání a procesní aktivity účastníků řízení. Kateřina Frumarová ve své publikaci dovozuje, že nikoli každá nečinnost musí být nezákonnou (typicky tam,

⁹⁰ Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

⁹¹ MILOTA, Daniel. *Průtahy v řízení jako jeden z problémů českého soudnictví. Diplomová práce.* Olomouc: Právnická fakulta Univerzity Palackého, 2009, 112 s., s. 42

kde ji umožňuje diskrece) a dále rozčleňuje nečinnost na průtahy, které představují její méně závažnou formu a nečinnost absolutní. Upozorňuje přitom, že nečinnost se může týkat nejen rozhodnutí, ale i jiných aktivit veřejné správy.⁹²

Server *epravo.cz* však zdůrazňuje, že ne všechny průtahy v řízení lze přičítat soudu. I když se účastníkovi řízení na první pohled může zdát, že v jeho věci dochází k neodůvodněným průtahům, může ve skutečnosti soud činit řadu procesních úkonů, o kterých účastník není soudem přímo informován, a o kterých se může dozvědět pouze nahlížením do soudního spisu. Soud se možná v době zdánlivé nečinnosti pokouší doručit nějakou písemnost ostatním účastníkům řízení, může rozhodovat o žádostech o osvobození od soudních poplatků, o ustanovení opatrovníka procesně nezpůsobilému účastníkovi, o ustanovení tlumočníka, nebo činí další nezbytné procesní úkony. Jiné průtahy v řízení pak mohou být způsobeny samotnými účastníky, a nelze je tedy přičítat nečinnosti nebo nesprávnému postupu soudu.⁹³

Z uvedeného tedy plyne, že o průtazích lze hovořit pouze v těch případech, kdy jsou průtahy skutečně přičitatelné soudu. Bude tomu tak především v situacích skutečné nečinnosti soudu, tedy situaci, kdy soud po určitou dobu neuskuteční vůbec žádný procesní úkon. Průtahy na straně soudu však lze spatřovat i v takovém postupu soudu, který nevede k přiměřeně rychlému rozhodnutí věci, například nerespektování zásady rozhodování při prvním jednání ve věci v jednodušších případech, kdy není potřeba provádět rozsáhlé a složité dokazování a neexistují žádné důležité důvody pro odročení jednání apod.

Žádné průtahy v řízení přitom nelze ospravedlnit přetížeností soudů. Jak již konstantně judikuje Ústavní soud, je věcí státu, aby organizoval své soudnictví tak, aby principy soudnictví zakotvené v Listině a Úmluvě byly respektovány a případné nedostatky v tomto směru nemohou jít k tíži občanů, kteří od soudu právem očekávají ochranu svých práv v přiměřené době.

Pokud bych na tomto místě mohla uvést příklad judikatury Nejvyššího správního soudu, která se k problematice průtahů v soudním řízení poměrně hojně vyjadřuje, pak bych zmínila případ soudce Okresního soudu Ústí nad Labem Kárný senát Martina Šámala spočívající právě v průtazích v řízení, které v jeho případě vznikly konkrétně ve 33 případech. V jednom z nich dokonce trvaly šest let. V další kauze byl kvůli nečinnosti soudce trvajícím tři roky promlčen odsouzenému trest deseti měsíců vězení. Návrh na zahájení kárného řízení soudce podal předseda Okresního soudu Ústí nad Labem Lubomír Hrbek. Na jednání však předseda soudu

⁹² FRUMAROVÁ, Kateřina. *Ochrana před nečinností veřejné správy*. Praha: Leges, 2012. 360 s.

⁹³ Možnosti obrany proti průtahům v řízení a náhrada způsobené újmy. In: *Epravo.cz* [online]. 2015 [cit. 2018-02-17]. Dostupné

z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/moznosti-obrany-proti-prutahum-v-rizeni-a-nahrada-zpusobene-ujmy-98979.html>

požádal kárný senát, aby od potrestání soudce upustil. „Změnil systém své práce, je důsledný, nic mu neuniká, vytvořil si vlastní systém evidence spisů a práce s nimi a nově patří k nejnvykonnějším z našich soudců,“ řekl později Lubomír Hrbek o kárně obviněném soudci.⁹⁴

Kárný senát Nejvyššího správního soudu nakonec snížil soudci plat na čtvrt roku o 10 %. Kárný senát vzal při hodnocení kárného provinění soudce v úvahu jak zjištěná a prokázána pochybení, tak „...okolnosti svědčící v neprospěch kárně obviněného, zejména, že i přes značnou pracovní zátěž nevěnoval náležitou pozornost řádnému plnění svých pracovních povinností (což ostatně sám uznal), tak okolnosti svědčící v jeho prospěch, a tady pak zejména skutečnost, že se od podání kárného návrhu jeho přístup k plnění pracovních povinností výrazně změnil k lepšímu (přičemž řádněji mohl zřejmě pracovat i dříve).“⁹⁵

Podobný případ představuje rozhodnutí Kárného senátu Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 25. 5. 2016, sp. zn. 13 Kss 2/2016, kterým tento soud zbavil soudcovské funkce JUDr. Jana Bobka. Ten do uvedeného data působil jako soudce u Okresního soudu ve Zlíně. Ke zbavení funkce přistoupil kárný senát z důvodu, že soudce Bobek způsobil průtahy při vyhotovování a odeslání 32 vyhlášených rozsudků, a to v období od listopadu 2015 do března 2016. Návrh na zahájení kárného řízení o kárné odpovědnosti dnes již bývalého soudce Jana Bobka podal v březnu 2016 předseda zlínského okresního soudu, Mgr. Tomáš Gargulák. Učinil tak z důvodu, že „...kárně obviněný soudce podle jeho názoru jako soudce Okresního soudu ve Zlíně nedodržel zákonem stanovenou povinnost dle § 158 odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“) ve spojení s § 1 odst. 2 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „z. ř. s.“) vyhotovit a odeslat rozsudek ve lhůtě 30 dnů od jeho vyhlášení, případně ve lhůtě prodloužené předsedou soudu, v celkem 32 věcech.“⁹⁶

Zaviněné překročení zákonné lhůty pro vyhotovení rozhodnutí v rozsahu, jaký byl zjištěn v 32 případech u soudce JUDr. J. Bobka, naplňuje znaky skutkové podstaty kárného provinění soudce ve smyslu ustanovení § 87 odst. 1 zákona o soudech a soudcích. Jelikož opětovně došlo k závažným průtahům při vyhotovování rozhodnutí ve velkém počtu věcí, s velmi závažnými dopady pro účastníky řízení, zejména pro nezletilé děti, a to bezprostředně po té, co byl kárně obviněný za obdobné jednání již kárně postižen, dospěl soud k závěru, že náprava kárně obviněného se jeví do budoucna jako krajně nepravděpodobná, neboť je zřejmé, že kárně obviněný, vzhledem ke stylu organizace své práce, ke svému pracovnímu nasazení a dalším negativním faktorům, je sice schopen vždy nárazově dohnat zpoždění v jemu vytýkaných

⁹⁴ Soudci Šámalovi snížil NSS dočasně plat kvůli průtahům. In: *Česká justice* [online]. 2015 [cit. 2018-02-17]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2015/11/soudci-samalovi-snizil-nss-docasne-plat-kvuli-prutahum/>

⁹⁵ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 12.11.2015 sp. zn. 16 Kss 1/2015

⁹⁶ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 25. 5. 2016 sp. zn. 13 Kss 2/2016

jednotlivých věcech, dlouhodobě však není schopen vyřizovat veškeré jemu přidělené věci včas a bez průtahů. Z uvedených důvodů považoval soud za adekvátní kárné opatření pouze nejvyšší možnou sankci, tedy odvolání z funkce soudce dle § 88 odst. 1 písm. d) zákona o soudech a soudcích.⁹⁷

4.2.2 Nedodržení lhůty

Ačkoliv je zřejmé, že provinění nedodržení lhůty velmi značně souvisí s nečinností a průtahy, jsou tato provinění ze strany kárných senátů Nejvyššího správního soudu označena zvlášť, tedy i já ve své práci dodržím toto oddělení.

Ze strany proviněných soudců nebyly ve většině případů dodržovány zákonné lhůty pro vyhotovení a odeslání rozhodnutí. Konkrétně tomu tak bylo například v rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu, který soudkyni Obvodního soudu pro Prahu 4 vinnou ve věci, že v 18 případech nedodržela lhůty, které jsou zákonem stanovené k vyhotovení rozhodnutí o přiznání znalečného.⁹⁸ Při posuzování naplnění znaků tohoto kárného provinění kárné senáty Nejvyššího správního soudu vychází zejména z výroku tohoto soudu, dle kterého má soudce povinnost dodržovat pořádkovou lhůtu pro provedení určitého úkonu v řízení, a to ať už jde o lhůtu pro písemné vyhotovení či například o lhůtu k nařízení hlavního líčení či provedení jiného úkonu.⁹⁹

4.2.3 Protiprávní zacházení se spisem

Soud je povinen vést spis o každém sporu, který projednává. Mezi nejdůležitější práva účastníků řízení patří právo nahlížet do spisu, a to i v případě, že je rozhodnutí již v právní moci.¹⁰⁰ S tím je spojeno právo činit si výpisy a právo na to, aby správní orgán pořídil kopie spisu či jeho části.¹⁰¹

Toto právo pak mohou mít dle odstavce 2 stejného paragrafu i jiné osoby, prokáží-li právní zájem nebo jiný vážný důvod a nebude-li tím porušeno právo některého z účastníků, popřípadě dalších dotčených osob anebo veřejný zájem. O možnosti omezení práva na nahlížení do spisu zákon nic neříká, takže tedy musí úřady umožnit přístup ke spisu nejen v úředních hodinách, ale během celé své pracovní doby kterýkoli pracovní den. Nemohou se také dovolávat

⁹⁷ rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 25. 5. 2016 sp. zn. 13 Kss 2/2016

⁹⁸ rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. března 2016 sp. zn. 13 Kss 3/2015

⁹⁹ rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. března 2016 sp. zn. 13 Kss 3/2015

¹⁰⁰ § 38 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád

¹⁰¹ § 38 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád

nepřítomnosti příslušného úředníka, který je třeba nemocný nebo na dovolené, nebo nutnosti předchozí domluvy.

Co všechno patří do spisu, vymezuje § 17 správního řádu: „*Spis tvoří zejména podání, protokoly, záznamy, písemná vyhotovení rozhodnutí a další písemnosti, které se vztahují k dané věci.*“ Přílohami jsou například důkazní prostředky, obrazové a zvukové záznamy a záznamy na elektronických médiích. Ze spisu lze pořizovat také kopie, a to buď samostatně například prostřednictvím digitální fotoaparátu či mohou kopii poříditi úředníci za stanovený poplatek.¹⁰² Jedinou výjimku z toho tvoří části obsahující utajované informace nebo skutečnosti, na které se vztahuje zákonná povinnost mlčenlivosti (ty je možné dokonce uchovávat odděleně mimo spis); i do těch však smí účastníci nahlédnout, pokud jimi byl nebo bude prováděn důkaz.

Orgány činné v trestním řízení mohou zveřejnit informace obsahující osobní údaje o poškozeném nebo jiné údaje umožňující narušení jeho soukromí pouze jen v případě veřejného zájmu v nezbytném rozsahu. Osobní údaje poškozeného je tedy možné zveřejnit jen pro dosažení účelu trestního řízení, a to zejména v případech, že je třeba pátrat po poškozeném, nebo že je nutné zjistit svědky určitého trestného činu. Další výjimkou z obecného zákazu jsou případy zveřejnění informací o trestním řízení jen s výlučným souhlasem poškozeného, který bude způsobilý vzhledem ke svému věku a rozumové a volní vyspělosti posoudit důsledky takového zveřejnění.

Orgány činné v trestním řízení jsou zároveň podle zákona o ochraně osobních údajů povinny učinit potřebná opatření, aby zabránily přístupu nepovolaných osob k informacím o poškozeném, např. jejich vhodným uložením na místě, kam jiné neoprávněné osoby nemají přístup apod. Obecný zákaz zveřejnění těchto informací o poškozeném se vztahuje zejména na informace získané v souvislosti s trestným činem spáchaným na poškozeném jakýmkoli způsobem, vyobrazení nezletilého poškozeného nebo poškozeného, vůči němuž byl spáchán některý z trestných činů směřujících proti jeho osobě nebo osobním právům, informací, ve které je uvedeno jméno nebo příjmení poškozeného, nebo jiné údaje, které by umožnily poškozeného identifikovat. Vyobrazením není míněna pouze fotografie, ale i obrazové záznamy a přenosy, kreslené nebo malované podobizny apod.

¹⁰² Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích

Novela trestního řádu přinesla s účinností od 1.4.2009 změny týkající se především tří základních oblastí upravujících zejména:

- obecné podmínky poskytování informací o trestním řízení ze strany orgánů činných v trestním řízení veřejnosti v přípravném řízení;
- podmínky zveřejňování informací o poškozeném mladším 18 let a jeho blízkých osobách;
- zákaz zveřejňování odposlechů a záznamu telekomunikačního provozu bez souhlasu osoby, které se týkají.¹⁰³

Podle zcela nového ustanovení § 8b trestního řádu je nyní zakázáno zveřejnění obrazových snímků, obrazových a zvukových záznamů nebo jiných informací o průběhu hlavního líčení nebo veřejného zasedání, které by umožnily zjištění totožnosti poškozeného, který je osobou mladší 18 let nebo vůči němuž byl spáchán trestný čin kuplířství nebo šíření pornografie nebo některý z trestných činů proti životu a zdraví, svobodě a lidské důstojnosti nebo proti rodině a mládeži. Ustanovení § 8b tedy obsahuje specifickou úpravu zveřejňování informací o poškozeném nezletilém, u něhož je dán zvláštní zájem na ochraně jeho soukromí a osobnosti vzhledem k jeho zranitelnosti a potřebě co největšího odstranění působení škodlivých vlivů.¹⁰⁴

Nelze také opomenout skutečnost, že takto jednající osoba může naplnit skutkovou podstatu trestného činu neoprávněného nakládání s osobními údaji podle ustanovení § 180 trestního zákoníku, podle kterého se tohoto trestného činu dopustí ten, kdo byť i z nedbalosti, neoprávněně sdělí, zpřístupní, jinak zpracovává nebo si přisvojí osobní údaje o jiném shromážděné v průběhu trestního řízení nebo v souvislosti s výkonem veřejné správy a způsobí tím vážnou újmu na právech nebo oprávněných zájmech osoby, jíž se osobní údaje týkají. Za takové jednání může být osoba postižena odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem. Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem bude potrestán ten, kdo spáchá takový čin tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo spáchá-li čin porušením povinností vyplývajících z jeho povolání, zaměstnání nebo funkce. Zákonnou formulaci „vážná újma na právech“ upravuje již trestní zákon u trestného činu poškození cizích práv a jedná se o újmu nemajetkového charakteru. Skutečnost, zda určitým jednáním byla způsobena vážná újma na právech ve smyslu této skutkové podstaty, bude záležet na konkrétním případě a bude nutné ji ze strany orgánů činných v trestním řízení prokázat, jinak

¹⁰³ Zákon č. 52/2009 Sb., trestní řád

¹⁰⁴ Zákon č. 52/2009 Sb., trestní řád

nebude jednání trestné. Proto bude třeba zvažovat se zřetelem ke všem relevantním okolnostem, jaká je povaha a intenzita konkrétní újmy, jaké důsledky má pro poškozeného a zda jde o škodlivý následek lehce nebo obtížně odstranitelný.¹⁰⁵

S neoprávněným nahlížením do spisu souvisí také případ soudce teplického soudu Miroslava Čapka, jehož kárnou žalobu projednával v září roku 2017 Kárný senát Nejvyššího správního soudu. Podle Petra Dimuna, který se případem zabýval, vyšlo při jednání před kárným senátem najevo, že do informačního systému ISAS vstupovaly a informace o případu si zjišťovaly i další čtyři osoby, které pro to neměly oprávnění. Konkrétně se mělo jednat o bývalou asistentku soudce Čapka, vedoucí trestní kanceláře soudu, jednu soudkyni opatrovnického úseku a také místopředsdkyni soudu pro věci civilní.¹⁰⁶

Pochybnosti o zneužívání informačních systémů v justici, jejichž prostřednictvím je možné zjistit jména konkrétních stíhaných osob, stav řízení, jména poškozených, ale i rozsudky první a druhé instance a často jsou zde k dispozici i protokoly o vazebním jednání, vznesla nedávno i soudkyně Městského soudu v Praze Monika Křikavová. Křikavová ve svém srpnovém zprošťujícím rozsudku konkrétně uvedla, že „nelze vyloučit, že se do systému pod jeho jménem mohl přihlásit i někdo jiný, kdo mohl znát jeho heslo. Soudu je známo, jak se někdy ledabyle zachází s hesly, a to nejen u policejních složek, ale i v justici“. O možných únicích z těchto systémů hovořil i prezident Unie státních zástupců Jan Lata, který poukazyval na velmi nízké platové ohodnocení administrativního personálu soudů a státních zastupitelství coby vysokého rizika těchto úniků. Úniky z trestních spisů se zabývá také poslanecká vyšetřovací komise.

4.2.4 Jiná provinění (etika, nevhodné chování, alkohol)

Poměrně častým prohřeškem jsou i nevhodná jednání, kterých se soudce dopustí. V některých případech je příčinou nevhodného jednání příslušných osob alkohol – požití alkoholu může někdy založit kárnou odpovědnost i samo o sobě. Opilí soudci a státní zástupci jsou pro českou justici vážný problém a jejich případy se v poslední době množí. Obecně lze souhlasit s Netíkem, který označuje alkohol za významného spoluúčastníka při vzniku kriminálního chování. Při jeho dlouhodobé konzumaci může nastat postupný sociální a mravní

¹⁰⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

¹⁰⁶ DIMUN, Petr. Úniky ze spisů? Rizikem jsou i justiční informační systémy, u teplického soudu do nich vstupuje kde kdo. In: *Česká justice* [online]. 2017 [cit. 2018-02-17]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2017/09/uniky-ze-spisu-rizikem-jsou-i-justicni-informacni-systemy-u-teplickeho-soudu-nich-vstupuje/>

úpadek osobnosti, který k samotnému rozvoji kriminálního chování přispívá. Působení alkoholu na osobnost se nepochybně promítá i do typu páchané trestné činnosti.¹⁰⁷

Mezi neznámější případy, které se týkaly požití alkoholu během výkonu funkce soudce, patří případ blanenského soudce Petra Hermana, jehož v roce 2003 Nejvyšší soud definitivně odvolal z funkce, čímž potvrdil verdikt Vrchního soudu v Olomouci, podle něhož se Herman opakovaně účastnil jednání soudu opilý. V jednom případě navíc vykazoval také hrubé chování vůči muži, na něhož měla být uplatněna exekuce. *"Herman porušil svým chováním povinnosti soudce,"* zdůvodnil verdikt soudce Oldřich Jedlička, a to ačkoliv se Herman u soudu bránil absolvencí tříměsíční léčby v protialkoholní léčebně a dále tím, že 39 let řádně a důstojně vykonával soudcovskou funkci bez nejmenších problémů. Herman se roku 2003 dostal před kárný senát celkem dvakrát. *"I poprvé v tom byl okrajově také alkohol, ale hlavně šlo o svévolné opuštění pracoviště, když byl na stáži na brněnském krajském soudě,"* řekla k věci mluvčí ministerstva spravedlnosti Iva Chaloupková.¹⁰⁸

Dalším z veřejně známých a medializovaných případů je případ soudkyně Miroslavy Trčkové, která díky svým excesům přišla definitivně o svou funkci u Obvodního soudu pro Prahu 10. Potvrdil to kárný senát Nejvyššího soudu. Mluvčí Nejvyššího soudu k věci pronesla, že *"Nejvyšší soud ve svém odůvodnění mimo jiné uvedl, že se doktorka Trčková podobného jednání dopustila i po podání kárné žaloby, kdy nebyla schopna vést soudní jednání. Rozhodnutí Nejvyššího soudu nabývá právní moci dnem vyhlášením a nelze se proti němu odvolat."* Soudkyně Miroslava Trčková se v říjnu roku 2005 tak opila, že usnula přímo v jednacím síni. Ta byla v té chvíli prázdná, ale soudkyně zmeškala jiné připravené jednání. Spící soudkyni našel v jednacím síni advokát, který to nahlásil vedení soudu.¹⁰⁹

Krátce po události Miroslavy Trčkové však soudci vyslali další signál, že mezi sebou nebudou trpět člověka, který pije alkohol v pracovní době a dělá tím ostudu justici. Kárný senát Vrchního soudu v Praze odvolal v listopadu roku 2006 z funkce předsedkyni senátu Okresního soudu v Rokycanech Janu Sládkovou.

¹⁰⁷ NETÍK, Karel, NETÍKOVÁ, Daria, HÁJEK, Stanislav. Psychologie v právu: Úvod do forenzní psychologie. Praha: C. H. Beck, 1997. s. 61

¹⁰⁸ Soudce – opilec definitivně svleče talár. In: *Novinky.cz* [online]. 2003 [cit. 2018-02-17]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/krimi/20639-soudce-opilec-definitivne-svlece-talar.html>

¹⁰⁹ Soudkyně přišla kvůli alkoholu o svou funkci. In: *Český rozhlas* [online]. 2006 [cit. 2018-02-17]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/soudkyne-prisla-kvuli-alkoholu-o-svou-funkci_200610041136_vjanous

5 Kárné opatření

5.1 Kárné opatření de lege lata

Pokud se napřed na tomto místě podívám na právní úpravu, která je pro případy kárných opatření zakotvena také v pro mé účely poněkud obecném zákoně o státní službě, pak se dočtu, že:

Kárným opatřením je:

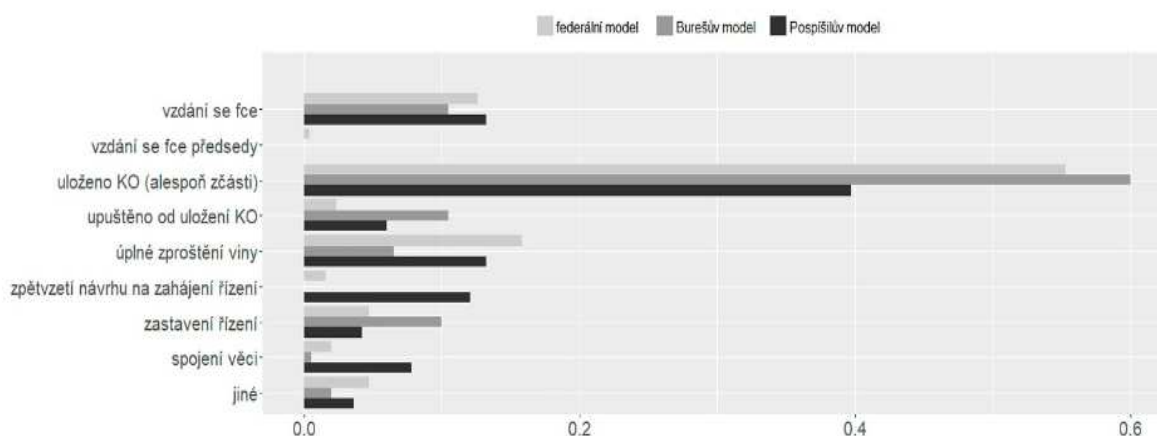
- a) písemná důtka;
- b) snížení platu až o 15% na dobu až 3 kalendářních měsíců;
- c) odvolání ze služebního místa představeného;
- d) propuštění ze služebního poměru.

Kárné opatření ukládá státnímu zaměstnanci kárná komise, která při rozhodování zohledňuje např. závažnost kárného provinění, význam a rozsah následků kárného provinění, okolnosti, za nichž bylo spácháno nebo dosavadní přístup státního zaměstnance k dodržování služební kázně. Pokud jde o nejzávažnější kárná opatření – odvolání ze služebního místa představeného a propuštění ze služebního poměru – může je kárná komise uložit pouze tehdy, pokud státní zaměstnanec porušoval služební kázeň dlouhodobě a způsobil svým jednáním zvlášť závažný následek nebo jednal ze zavrženíhodných pohnutek. Kárné opatření je uloženo rozhodnutím o uložení kárného opatření, které se zakládá do osobního spisu státního zaměstnance. Proti tomuto rozhodnutí je možné se odvolat ke kárné komisi druhého stupně.¹¹⁰

Jak bude zjištěno z následujícího textu, tento text vykazuje například v oblasti snížení finančního ohodnocení o mnoho mírnější opatření, než jak je tomu v případě ukládání kárných opatření soudcům. Lze se domnívat, že důvodem je zejména fakt, že zákon o státní službě se nevztahuje na všechny zaměstnance ve veřejné sféře, ale pouze v její určité části, a to především na zaměstnance ve správních úřadech a orgánech státní správy. Funkce soudce je nepochybně mnohem zodpovědnější funkcí, kde je veškeré jednání každého z nich mnohem více na očích, každý prohřešek má tedy mnohem větší společenský dopad, proto lze v případě závažných provinění uložení také o mnoho přísnější opatření.

¹¹⁰ Kárná odpovědnost. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2017 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/sluzba/clanek/karna-odpovednost.aspx>

5.2 Praxe v oblasti kárných opatření

Graf 2: Podíl kárných řízení s různými výsledky v celkovém počtu řízení zahájených za fungování jednotlivých modelů kárného řízení se soudci

Zdroj: Kosář a Papoušková, 2017

Co se týče jednotlivých způsobů, jakými byly soudcovské věci vyřizovány za existence jednotlivých modelů, lze spatřit, že po Pospíšilově novele byla kárná opatření ukládána ve významně menší míře nejen ve srovnání s obdobím fungování Burešova modelu, ale i s obdobím fungování modelu federálního. Pokles v přísnosti „Pospíšilových“ kárných senátů ve srovnání se stavem existujícímu před novelou se projevil také v celkové úspěšnosti kárných navrhovatelů, která je počítána jako podíl součtu řízení, v nichž se stíhaný soudce buď vzdal funkce, nebo v nichž bylo alespoň zčásti uloženo kárné opatření, na celkovém počtu řízení. Zatímco za federálního modelu byli kární navrhovatelé úspěšní asi z 68 % a za modelu Burešova zhruba ze 71 %, po Pospíšilově novele jejich úspěšnost poklesla na 53 %.

5.2.1 Důtka

Důtka je nejmírnějším postihem kárného provinění. Její smysl lze spatřit zejména v morálním potrestání soudce a ukládá se pochopitelně v případě méně závažných provinění, u kterých není možné uplatnit pouze výtku. Pokud jde o konkrétnější případy kárných provinění, pak je důtka ukládána například za spáchání provinění spočívajících v průtazích a nečinnosti. Pro uložení důtky je ze strany kárného soudu velmi důležitou okolností míra sebereflexe, kterou kárně obviněný soudce během řízení prokáže. Za účelem uvedení konkrétního případu uložení kárného opatření v podobě důtky se zde opět vrátím k případu libereckého soudce Miloše Zbránka, kterému byla důtka uložena za kárné provinění spočívající v autorství několika článků, které byly zaměřeny na problematiku imigrantů a obsahovaly mnohá hrubá a rasistická slova.

Toto kárné provinění pak spočívalo zejména v jejich publikaci na internetových stránkách. V tomto případě tedy bylo soudci uloženo kárné opatření ve formě důtky právě s ohledem na jeho chování a vystupování během řízení, kdy prokázal vysokou míru sebereflexe.¹¹¹ Následovala stížnost k Ústavnímu soudu, která však byla shledána neodůvodněnou.¹¹² Stížnost je podrobněji rozebrána v podkapitole 1.3, která se vztahuje k problematice zachování důstojnosti soudcovské profese.

5.2.2 Snížení finančního ohodnocení

Dalším kárným opatřením, jež může být soudci uloženo, je snížení platu. Právě plat soudce je poměrně důležitou otázkou, protože sám o sobě představuje ekonomický předpoklad nezávislosti soudců. Platové podmínky soudců vycházejí ze zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 88 zákona č. 6/2002 Sb. lze soudci uložit opatření v podobě snížení platu až o 30% na dobu nejdéle 1 roku. V případě, že se tento soudce opakovaně dopustí kárného provinění v době před zaházením kárného opatření, lze uložit snížení platu až na dobu 2 let. V praxi se jedná o poměrně hojně využívané kárné opatření, neboť jeho podíl na uložených kárných opatření činí téměř tři čtvrtiny. Obecně pak bývá uloženo v případech rozličných kárných provinění, a to od průtahů a nečinnosti až po provinění, která spočívají v nedodržení lhůty, nedbalostní a nezákonné nakládání se spisem či jiná pochybení. Pokud si zde položí otázku, proč právě toto opatření bývá ukládáno v takové míře, pak se lze domnívat, že jeho praktická aplikace pramení ze široké škály jeho uplatnění, může být totiž uloženo jak za mírnější provinění, tak i za provinění závažnějšího rázu. Samotná šíře škály pak spočívá jak v možnosti stanovit procento snížení tohoto platu, neboť snížení o plných 30 % nebývá v podstatě ukládáno příliš často (uloženo bývá například snížení také o 10%, 15%, 20% či 25 %) a také dále v možnosti zvolit časové období, po něž má být plat soudce snížen. Tato doba tradičně představuje rozmezí 3 až 12 měsíců, možných 24 měsíců se vyskytuje pouze velmi výjimečně. Pokud bych tedy ve zkratce shrnula praktickou aplikaci opatření v podobě snížení soudcovského platu, pak lze konstatovat, že nejčastěji bývá soudcovský plat snižován o 10%, dále pak o 15% a pomyslné třetí místo náleží sazbě 30 %, která byla v minulosti uložena zhruba v necelých dvou desítkách případů.

¹¹¹ viz Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 6. 6. 2016 sp. zn. 11 Kss 6/2015

¹¹² Nález Ústavního soudu ze dne 11.4.2017 sp. zn. IV. ÚS 2609/16

Budeme-li se dále ptát, na čem závisí stanovení samotných sazeb co do výše a délky snížení platu, odpovědí nám budiž, že kárný senát v těchto otázkách ve značné míře bere v potaz polehčující a přitěžující okolnosti, tedy zejména to, zda byl soudce již v minulosti kárně řešen, jak se prokázal ve své soudcovské činnosti, zda spáchal kárné provinění poprvé či se jedná o opakovanou činnost a v potaz jsou rovněž brány i osobní a rodinné poměry soudce. Kárný senát již v minulosti v konkrétním případě přihlédl kupříkladu ke skutečnosti, že se obviněná soudkyně nacházela ve spleťtité životní situaci, spočívající v úmrtí otce a související nutnosti péče o těžce nemocnou matku. Není s podivem, že za těchto okolností soudkyně nebyla schopna pracovat tak efektivně jako dříve, avšak její předchozí práce byla velmi precizní a bez nedostatků.¹¹³

Za poměrně aktuální praktický příklad snížení finančního ohodnocení soudci dobře poslouží případ soudce Reného Příhody, který se provinil manipulací s protokolem, a za toto provinění mu bylo kárným senát Nejvyššího správního soudu uloženo snížení platu o 15 procent na pět měsíců. Provinění se dopustil před deseti lety, kdy v písemném vyhotovení změnil ústně vyhlášený rozsudek. Příhoda vinu popíral, k jeho smůle ale kárný senát uvěřil výpovědím svědků. Nadřízení původně žádali pro soudce o něco přísnější kárný postih – snížení platu o 20 procent na jeden rok. Podle rozhodnutí kárného senátu Příhoda neoprávněně manipuloval s protokolem z jednání. Stalo se to někdy od vyhlášení rozsudku 14. srpna 2008 do předání písemného vyhotovení rozsudku kanceláři soudu. Kárný senát odkázal na množství provedených důkazů.

Nutno podotknout, že celý vývoj případu byl poměrně spleťtý, rozsudek ve sporu dvou správčů konkurzních podstat kvůli konkrétní nemovitosti vynesl Příhoda v roce 2008. Písemné znění se podle svědků lišilo od ústního vyhlášení. Kárný senát mu za to snížil na rok plat o 30 procent, což je, jak již bylo uvedeno, nejpřísnější možná platová srážka. Příhoda dosáhl obnovy kárného řízení, ovšem poté se začala případem zabývat policie a následně trestní soud. Okresní soud v Mělníku v roce 2015 uznal Příhodu vinným a uložil mu 3 roky vězení s podmínkou na 5 let. Krajský soud v Praze ale rozsudek zrušil a postoupil případ znovu kárnému senátu. Neprokázano se, že Příhoda jednal v úmyslu způsobit újmu nebo opatřit sobě či jinému neoprávněný prospěch. Loni v září se proto kárný senát k případu znovu vrátil. Proti rozhodnutí z letošního ledna se však nelze odvolat, jen podat ústavní stížnost, která ale nemá odkladný účinek. „Samozřejmě Ústavní soud je ve hře,“ prohlásil Příhoda.^{114 115}

¹¹³ rozhodnutí kárného senátu NSS ze dne 16. března 2016 sp. zn. 13 Kss 3/2015

¹¹⁴ pro podrobnější informace viz rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 14. prosince 2010 sp. zn. 13 Kss 3/2010 -415

5.2.3 Odvolání z funkce

Jak již bylo zmíněno, kárný senát Nejvyššího správního soudu může ukládat za různé prohřešky soudcům důtky, případně jim snížit plat až o 30 procent na dva roky nebo je odvolat z funkce předsedy senátu. Krajním rozhodnutím je odvolání z funkce soudce, které znamená pro dotyčného konec v justici. Rozhodnutí kárného senátu je definitivní, opravným prostředkem je pouze ústavní stížnost, která ale nemá odkladný účinek.

Odvolání z funkce lze bez okolků označit za krajní případ uložení kárného opatření. Praktické případy odvolání z funkce soudce lze z pohledu historie napočítat v řádu jednotek případů, neboť je ukládáno za nejhorší prohřešky, kterých se soudce může dopustit. Mezi tato provinění lze zahrnout provinění, která spočívají v průtazích a nečinnosti či nedodržení lhůty, přičemž se lze oprávněně domnívat, že za účelem uložení takto přísného opatření musí nepochybně jít o opakované či dlouhodobé prohřešky. Kupříkladu kárný senát Nejvyššího správního soudu dne 25. května 2016 shledal vinným kárně obviněného soudce ze spáchání kárného provinění nedodržení lhůt ve 32 věcech péče o nezletilé, resp. v některých dalších zvláštních řízeních dle zákona o zvláštních řízeních soudních, když zákonná lhůta pro vyhotovení písemného rozsudku a jeho odeslání účastníkům činí dle § 158 odst. 4 Občanského soudního řádu 30 dnů (pouze výjimečně ji lze prodloužit až na 90 dnů), přičemž obviněný soudce tuto lhůtu překročil v některých případech i o dobu v řádech měsíců.¹¹⁶ Právě uložení opatření, která spočívá v odvolání z funkce, není u těchto druhů provinění ničím novým, provinění soudci však poměrně často v podobných situacích rezignují a musí dojít k zastavení řízení, což způsobí, že soudci nemůže být toto opatření uloženo. Článek 21 odst. 4 Listiny základních práv a svobod stanovuje právo na nerušený výkon volené a jiné veřejné funkce, a to včetně práva na ochranu před protiprávním zbavením této funkce. Pak tedy právě odvoláním soudce z funkce může být toto základní právo dotčeno. Je třeba dodat, že z uvedených důvodů musí tento zásah podléhat ochraně soudní mocí – soudce může být odvolán ze své funkce pouze rozhodnutím nezávislého a nestranného soudu¹¹⁷. Je tedy klíčové, aby bylo kárné řízení vedeno v souladu se všemi ústavně zakotvenými právy, který tento proviněný soudce má. Hovořím zde tedy v první řadě o právu soudce na ničím nerušený výkon svěřené funkce, ale také na druhé straně s důrazem na ústavní garanci nezávislosti soudní moci. Soudy (tedy kárné senáty) tedy

¹¹⁵ Kárný senát snížil ústeckému soudci plat za manipulaci s protokolem. In: *IDNES.cz* [online].

2018 [cit. 2018-02-24]. Dostupné

z: https://usti.idnes.cz/soudce-usti-nad-labem-rene-prihoda-karny-senat-snizeni-platu-pr0-/usti-zpravy.aspx?c=A180117_102502_usti-zpravy_vac2

¹¹⁶ Rozhodnutí kárného senátu NSS ze dne 25. května 2016 sp. zn. 13 Kss 2/2016

¹¹⁷ čl. 36 odst. 1 zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

musí v kárném řízení rozhodovat na základě pravidel spravedlivého procesu, který je zakotven Listinou základních práv a svobod a brát na zřetel také základní procesní práva, kterými je právo kárně obviněného soudce znát, co je mu kladeno za vinu a být obeznámen s důvody svého obvinění. Jak již bylo řečeno, odvolání z funkce bylo v minulosti uloženo především v případech, kdy nečinnost či průtahy trvaly dlouhou dobu, a to kupříkladu několik měsíců i let či se případně tyto prohřešky dotýkaly značeného množství případů.

Odišným případem je případ odvolání z funkce, kdy ministr spravedlnosti Robert Pelikán v loňském roce zbavil funkce soudce brněnského krajského soudu Jana Kozáka, který je spojován s konkurzní mafí. Kozák nesmí soudit od 1. dubna loňského roku do rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, který bude rozhodovat o kárné žalobě, která byla na soudce podána. Kozák byl v roce 2015 vlivným místopředsedou Krajského soudu v Brně, čelil ovšem kritice například za postupy v insolvenčním řízení Oděvního podniku Prostějov. BIS v minulosti podle informací serveru iDNES.cz upozorňovala na krajský soud, kde zaznamenala manipulování s insolvencemi a údajnou brněnskou konkurzní mafí. O jeho odvolání v minulosti usiloval někdejší ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil, který na něj podal kárnou žalobu. Podle Pospíšila si tehdy Kozák sám přiděloval insolvenční kauzy, o funkci však nepřišel. Kárný senát mu na půl roku vzal příplatek za funkci místopředsedy. Novou kárnou žalobu soud dostal 22. března, což potvrdila mluvčí Nejvyššího správního soudu Sylva Dostálová. Nyní probíhají nutné procesní úkony, na které potom naváže veřejné projednání věci. Jiný výrok k dispozici v době zpracovávání práce nebyl.¹¹⁸

5.2.4 Upuštění od uložení kárného opatření

V méně závažných případech může být od uložení kárného opatření upuštěno. Sám zákon o řízení ve věcech soudců a státních zástupců pak upuštění od uložení kárného opatření připouští ve svém § 19, kde se doslovně píše, že „*Dojde-li senát k závěru, že se kárně obviněný dopustil kárného provinění, rozhodne, že je vinen, a uloží mu kárné opatření nebo rozhodne o upuštění od uložení kárného opatření za podmínek stanovených zvláštními právními předpisy.*“ Pro účely upuštění od uložení kárného opatření zákon odkazuje na zvláštní právní předpisy, kterým je pro účely tohoto zákona opět zákon o soudech a soudcích (a případně zákon o státním

¹¹⁸ Ministr Pelikán zbavil funkce soudce Kozáka spojovaného s konkurzní mafí. In: *IDNES.cz: Zprávy* [online]. 2017 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/robert-pelikan-soudce-jan-kozak-konkurzni-mafie-ftk-/domaci.aspx?c=A170331_125807_domaci_san

zastupitelství). V zákoně o soudech a soudcích je v § 88 zakotveno, že od uložení kárného opatření lze upustit, jestliže projednání kárného provinění je postačující.

V praxi k tomuto dochází kupříkladu za situace, kdy v rámci řízení bude prokázáno, že již samotné projednání bude v dostatečné míře motivovat kárně obviněného k řádnému jednání, a to ať již v rámci výkonu funkce či v osobním životě.¹¹⁹ Lze pronést, že zásada veřejnosti, která samotné jednání kárného senátu ovládá, a rovněž uveřejnění jednotlivých rozhodnutí na internetu hraje poměrně velkou roli. Ačkoliv se jsou v publikovaných rozhodnutích uváděny často pouze iniciály kárně odpovědného soudce, samotnou medializací kauz často dochází k obeznámení veřejnosti s jednotlivými případy včetně jména a příjmení soudce.¹²⁰ Již samotné projednání ve značné míře zasahuje do osobní i profesní sféry soudce, a proto kárné opatření již mnohdy není třeba ukládat.

K upuštění od uložení kárného opatření došlo v minulosti v několika desítkách případů. Jako jeden za všechny na tomto místě zmíním například případ upuštění od uložení kárného opatření v případě rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu, kde bylo projednáváno provinění soudce z důvodu nerespektování anonymity žadatelů o nezrušitelné osvojení nezletilého dítěte. Kárný senát vzal následně v úvahu skutečnost, že kárně obviněný soudce do té doby nebyl nikdy kárně řešen a jeho činnost mohla být označena za svědomitou a pečlivou. Vzhledem k výše uvedenému se tedy následně kárný senát usnesl na tom, že již pouhé projednání kárného provinění bylo dostačující a od uložení kárného opatření upustil.¹²¹

5.3 Institut výtky drobných nedostatků a poklesků

5.3.1 Výtka jako pojem

Zákonodárce za splnění určitých předpokladů, které spočívají zejména v nedosažení intenzity kárného deliktu, umožňuje, aby drobné nedostatky a poklesky byly vyřízeny pouze tak, že tyto budou proviněnému jedinci pouze vytknuty odpovídajícím orgánem, a to bez toho, aby bylo vůbec zahájeno kárné řízení. Zde hovoříme o takzvaném institutu výtky drobných nedostatků, kterými tedy lze postihnout méně závažné provinění soudce a tím ho v podstatě

¹¹⁹ Rozhodnutí kárného senátu NSS ze dne 11. června 2015 sp. zn. Kss 7/2014

¹²⁰ vzhledem k tomu, že v těchto rozhodnutích je vždy uvedeno místo působení soudce, není problém si jeho jména následně dohledat

¹²¹ Rozhodnutí kárného senátu NSS ze dne 10. prosince 2015, sp. zn. 16 Kss 2/2015

jistým způsobem upozornit na nesprávnost jednání. Výtka pak podobně jako uložení kárného opatření zakládá překážku rei iudicate.¹²²

*„Drobné nedostatky v práci nebo drobné poklesky v chování může orgán státní správy soudů, který je oprávněn podat návrh na zahájení kárného řízení, vyřídit tím, že je soudci, předsedovi soudu, místopředsedovi soudu, předsedovi kolegia Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu vytkne, je-li to postačující.“*¹²³ K tomuto se opětovně vyjadřuje také i § 88 odst. 3 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě může drobné nedostatky ve službě představený nebo služební orgán vyřídit tak, že je státnímu zaměstnanci ústně nebo písemně vytkne. Písemná výtka se založí do osobního spisu státního zaměstnance na dobu 1 roku; po uplynutí této doby se z osobního spisu státního zaměstnance vyřadí.

5.3.2 Komparace výtky a kárného opatření a jejich účinnosti v praxi

Mezi kárným opatřením a výtkou existuje řada rozdílů, přesto však bývá výtka považována za jedno z kárných opatření. Základní rozdíl lze spatřit například v tom, že k projednání kárné odpovědnosti soudců, předsedů soudů, místopředsedů soudu, předsedů kolegií Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu je příslušen kárný soud. Drobné nedostatky či poklesky v chování lze na základě § 119 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích vytknout ministerstvo spravedlnosti, které je ústředním orgánem státní správy soudů a dále dle odstavce 2 stejného paragrafu předseda a místopředsedové Nejvyššího soudu, předseda a místopředseda Nejvyššího správního soudu a předsedové a místopředsedové vrchních, krajských a okresních soudů. Zatímco kárné řízení je upraveno poměrně podrobně, výtka j řešena pouze obecně a konkrétní forma vytknutí zůstává na zvážení orgánů k tomu příslušných.

Další odlišnost pramení z faktu, že naproti uložení kárného opatření v rámci kárného výtky povahu kárného opatření nemá. V tomto směru se otázkou samotné právní povahy výtky již v několika případech v minulosti zabývala judikatura i odborná literatura. Její právní úprava je překvapivě opravdu poměrně strohá, ostatně podobě jako je tomu v případě celé kárné odpovědnosti obecně. Například Kocourek ve svém komentáři k zákonu o soudech a soudcích uvádí, že judikatura tento postup shledává také jako postup uložení kárného opatření, které je tedy v předmětném případě představováno onou výtkou ze strany orgánu státní správy soudů. Odlišným pohledem však lze výtku posoudit jako zvláštní úpravu oprávnění předsedy soudu v roli vedoucího zaměstnance v rámci pracovního vztahu soudce a není tedy možné v daném

¹²² rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 14. září 2010 sp. zn. 13 Kss 2/2010

¹²³ § 88a zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích

případě hovořit o překážce věci rozhodnuté, neboť řízení, v němž je výtka udělena, nepochybně není vedeno na základě zákona č. 7/2002 Sb., a rovněž není ukládána nezávislým soudem. Opačný výklad by pak totiž opravňoval libovolného z kárných žalobců bránit kárnému stíhání soudce, byla-li by výtka uložena i za jednání, které v objektivním pojetí dosahuje intenzity kárného provinění.¹²⁴

Ačkoliv se dle mých poznatků jedná o institut velmi přínosný a v mnoha případech potřebný, jelikož zcela jistě zdaleka ne každé provinění ze strany soudce je třeba projednávat v kárném řízení, není bez zájmu, že právě samotná právní úprava tohoto institutu zahrnuje nemalé množství vágních právních pojmů, mezi nimiž lze vyzdvihnout zejména pojem *nedostatek*, *poklesek* a nepochybně zavádějícím dojmem působí také slovní spojení *je-li to postačující*. Podle mého názoru právě samotná neurčitost těchto pojmů v spojení s absencí obecných a objektivních kritérií k jejich posuzování může bezesporu v konečném důsledku vést k nedostatečnému postihování provinění soudců či snad dokonce až ke zneužívání tohoto institutu v praxi. Jistě již samotná existence tohoto institutu umožňuje řadu věcí jak se říká zamést pod koberec. Umožněno je to zejména samotným řešením prohrěšku na domácí půdě daného soudu, na které předseda soudu hodnotí, co je nebo není oním drobným poklesem a nedostatkem. Právě možnost uložení výtky může být příčinou toho, že se nekoná kárné řízení, a to i tehdy, kdy vytknuté jednání již dosahuje závažnosti kárného deliktu. Aby to al nepůsobilo dojmem, že se jedná pouze o můj nepodložený názor, uvádím na tomto místě také obdobné stanovisko soudce Krajského soudu v Ústí nad Labem, který institut výtky nazval „*institutem v praxi poměrně hojně využívaným, obávaným a někdy zneužívaným*“.¹²⁵

Domnívám se, že za účelem vyhnuté se možnému zneužívání institutu výtky¹²⁶ při nedostatečném postihu spáchaného kárného provinění by bylo velmi vhodné a na místě nastavit jisté objektivní zákonné hranice, ze kterých by následně bylo vycházeno v případě otázek, zda předmětné pochybení soudci pouze vytknout, či zda podat návrh na zahájení kárného řízení. Podceněna by neměla být ani prevence v podobě zvýšené kontroly nad dodržováním povinností předsedů soudu ze strany Ministerstva spravedlnosti, což v podstatě představuje dohled nad systémem ukládání výtek a hodnocení. V tomto ohledu je třeba zabývat se především otázkou, zda v konkrétních případech bylo toto uložení odpovídající.

¹²⁴ KOCOUREK, Jiří. *Zákon o soudech a soudcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2015, 472 s., s. 243

¹²⁵ ČERNÝ, Petr. Výtka soudci a státnímu zástupci. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 23-24, s. 835

¹²⁶ tedy způsobem, že jednání bude vytknuto, přičemž vznikne překážka věci rozsouzené

Závěr

Ve své diplomové práci jsem se zaměřila na problematiku kárné odpovědnosti s cílem na jedné straně blíže představit tento institut v teoretické rovině, na straně druhé pak rovněž prozkoumat i oblast praktickou, tedy reálná rozhodnutí kárných senátů Nejvyššího správního soudu. Smyslem tedy bylo především proniknout do problematiky kárné odpovědnosti soudce v České republice, která se zdá být poněkud málo ze strany teoretiků rozebírána.

Po obecné právní úpravě moci soudní ve stěžejní části práce obracím svou pozornost na právní úpravu soudcovské kárné odpovědnosti. Ta je zakotvena především v zákoně č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, kde je vymezena kárná odpovědnost, druhy kárných provinění a možná kárná opatření. Procesní úprava kárné odpovědnosti, kterou představuje kárné řízení, obsahuje zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů. Na základě všech dostupných zdrojů, a především pak aktuálně platné právní úpravy, jsem kárnou odpovědnost popsala v podstatě jako prostředky, které mají přispět k zajištění pořádku v oblasti soudnictví, a to při současném zajištění důstojnosti soudce a soudcovské funkce nejen z pohledu právního systému, ale právě i v očích veřejnosti. Již v samotném úvodu problematiky kárné odpovědnosti bylo poukázáno na dle mého názoru poměrně velký problém náhrady škody ve vztahu k odpovědnosti za újmu při výkonu veřejné moci. V tomto ohledu má stát povinnost zmíněnou újmu hradit a následně uplatnit svůj takzvaný regresní nárok a požadovat tuto náhradu po daném soudci. To však pouze v situaci, kdy byl soudce pro pochybení, které vedlo ke vzniku škody, uznán za toto vinným v kárném řízení. Současné zákonné podmínky umožňují soudci rezignovat ze své funkce bez zákonem stanovených omezení, čímž dochází k zastavení kárného řízení, a tedy také nemožnosti uplatnění předmětného regresního nároku ze strany státu. Celé to lze tedy bez nadsázky označit za začarovaný kruh, nad kterým by bylo třeba se zamyslet a odpovídajícím způsobem upravit zákonné podmínky. Pro úplnost dodávám, že k zastavení kárného řízení z důvodu rezignace soudce došlo zhruba v pětině z celkového počtu zahájených řízení, což není zrovna málo.

Obecně není počet kárných provinění soudců v České republice nijak alarmující, stojíme si dobře ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi. Přesto však nelze problematiku kárné odpovědnosti v naší zemi označit jako zcela správně řešenou, a to zejména při pohledu na zákonné předpisy a výše uvedené problémy. Lze se do jisté míry domnívat, že za vším stojí také nedostatečná aktivita Ministerstva spravedlnosti ve věcech vytváření efektivního systému prevence kárné odpovědnosti. Domnívám se v tomto ohledu, že dochází pouze k jakési plané tvorbě opatření, kterými mohou být řešeny příznaky (v podobě kárných provinění a novel

zákonů upravující kárnou odpovědnost), aniž by byly hlouběji řešeny jejich samotné příčiny a faktory, který vedou k jejich vzniku. Avšak k praktickému posuzování případů kárných provinění soudců toho nelze říci příliš negativního, tyto případy jsou povětšinou postihovány spravedlivě a účelně. Provedený rozbor uložených kárných opatření ukázal, že nejčastěji bývají soudci trestáni snížením platu, důtkou a v případě závažnějších prohřešků rovněž odvoláním z funkce. To však nelze označit za běžně využívané kárné opatření, a to mimo jiné především z důvodu rezignace soudců ze své funkce. Pozastavila jsem se v práci rovněž u otázky a s ní spojeného problému možného zneužívání institutu výtky, který se zdá být problémem rovněž poněkud nevyřešeným. Problém by měl být řešen stanovením jistých transparentních pravidel a zákonných hranic, ze kterých by bylo možné vycházet, jinak si zde bude stále „každý dělat co chce“. Podceněna by opět neměla být ani prevence v podobě zvýšené kontroly nad dodržováním povinností předsedů soudu ze strany Ministerstva spravedlnosti.

Pokud mohu na závěr ještě jednou poukázat na dle mého názoru stěžejní problém kárné odpovědnosti v naší zemi, pak je to již zmíněné opomíjení prevence v této oblasti. Problematika se zaměřuje zejména na represii, tedy na efektivnost a účinnost stanovených opatření. Během studia judikatury a odborných zdrojů jsem však došla k názoru, že je zcela jistě nesmysl ptát se pouze po tom, zda je každé pochybení a prohřešek v dostatečné míře potrestán. Spíše by nás (tedy zejména zákonodárce) měl zajímat samotný prapůvod problému, důvody a problémy, které jedince k proviněním vedou. Skutečně tedy navrhuji nejprve podrobněji prozkoumat a snažit se pochopit důvody, proč tato provinění vznikají, a teprve následně chtít hledat jejich řešení.

Seznam použitých zdrojů

Monografie, publikace, odborné články, sborníky

BĚLINA, Miroslav. *Zákoník práce: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2015. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-290-8.

BOBEK, Michal. *Odpovědnost a disciplína soudce (v přerodu?)*. Právní rozhledy, 2011, roč. 19

ČERNÝ, Petr. *Výtka soudci a státnímu zástupci*. Právní rozhledy, 2014, roč. 22, č. 23-24

FRUMAROVÁ, Kateřina. *Ochrana před nečinností veřejné správy*. Praha: Leges, 2012. 360 s.

KIRBY, Michael and DI GENNARO, G.: Report of the First Meeting of the Judicial Group on Strengthening Judicial Integrity, held in Vienna on 15 and 16 April 2000. Global Programme against Corruption, Centre for International Crime Prevention, Office of Drug Control and Crime Prevention, United Nations Office at Vienna. 2000

KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 1. díl. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2009

KOCOUREK, Jiří. *Zákon o soudech a soudcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2015, 472 s.

KOPA, Martin. *Neslučitelnost výkonu funkce s jinými funkcemi a činnostmi*. Praha: Linde, 2012. 132 s.

KOSAŘ, David a Tereza PAPOUŠKOVÁ. *Kárná odpovědnost soudce v přerodu: ponaučení z České republiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-816-2.

MACKOVÁ, Alena. *Nezávislost soudců*. Praha: Ediční středisko Právnické fakulty Univerzity Karlovy, 1996. 67 s. ISBN 80-85889-09-9.

MILOTA, Daniel. *Průtahy v řízení jako jeden z problémů českého soudnictví. Diplomová práce*. Olomouc: Právnická fakulta Univerzity Palackého, 2009, 112 s.

NETÍK, Karel, NETÍKOVÁ, Daria, HÁJEK, Stanislav. *Psychologie v právu: Úvod do forenzní psychologie*. Praha: C. H. Beck, 1997.

- PRÁŠKOVÁ, Helena. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-456-8.
- SCHELLEOVÁ, Ilona; SCHELLE, Karel. *Soudnictví: historie, současnost a perspektivy*. Vyd. 1. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. 592 s. ISBN 80-86432-65-3.
- SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 2. přeprac. vydání. Praha: ASPI- Wolters Kluwer, 2009. 463 s.
- SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Ústava České republiky, komentář*. Praha: C.H.Beck, 2007, 960 s. *Soudce*. Wolters Kluwer, 2012, (7-8). ISSN 1211-5347.
- SPIRIT, Michal. *Úvod do studia práva*. 2. vyd., aktualiz. dle nového občanského zákoníku. Praha: Grada, 2014. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-5280-8.
- WAGNEROVÁ, Eliška a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012, 931 s.

Právní akty

Metodický pokyn náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 3/2016, kterým se stanoví podrobnosti kárné odpovědnosti státních zaměstnanců a kárného řízení.

Vyhláška č. 382/2017 Sb., o výběru, přijímání a přípravné službě justičních čekatelů a o odborné justiční zkoušce

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích

Zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 52/2009 Sb., trestní řád

Zákon č. 82/1992 Sb., o odpovědnosti státu za škodu

Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě

Zákon č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu

Zákon č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích

Soudní rozhodnutí

Nález Ústavního soudu ze dne 4. 10.2006 sp. zn. III ÚS 269/05

Nález Ústavního soudu ze dne 21. 1. 2008 sp.zn. III. ÚS 1076/07

Nález Ústavního soudu ze dne 29. září 2010 sp. zn. Pl. ÚS 33/09

Nález Ústavního soudu ze dne 11. 4.2017 sp. zn. IV. ÚS 2609/16

Rozhodnutí kárného senátu NSS ze dne 10. prosince 2015 sp. zn. 16 Kss 2/2015

Rozhodnutí kárného senátu NSS ze dne 11. června 2015, sp. zn. Kss 7/2014

Rozhodnutí kárného senátu NSS ze dne 14. září 2010 sp. zn. 13 Kss 2/2010

Rozhodnutí kárného senátu NSS ze dne 16. března 2016 sp. zn. 13 Kss 3/2015

Rozhodnutí kárného senátu NSS ze dne 25. května 2016 sp. zn. 13 Kss 2/2016

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 18. 10. 2007 sp. zn. 1 Skno 1/2007

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 3. října 2013 sp. zn. 16 Kss 8/2013.

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 12.listopadu 2015 sp. zn. 16 Kss 1/2015

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 14. prosince 2010 sp. zn. 13 Kss 3/2010 -415

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 25. 5. 2016 sp. zn. 13 Kss 2/2016

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 6. 6. 2016 sp. zn. 11 Kss 6/2015

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29.11.2012 sp.zn. 29 Cdo 300/2010

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 27. 4. 2006, čj. 4 Aps 3/2005-35

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 10. 2013, sp. zn. 16 Kss 8/2013 – 45

Elektronické zdroje

DIMUN, Petr. Úniky ze spisů? Rizikem jsou i justiční informační systémy, u teplického soudu do nich vstupuje kde kdo. In: *Česká justice* [online]. 2017 [cit. 2018-02-17]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2017/09/uniky-ze-spisu-rizikem-jsou-i-justicni-informacni-systemy-u-teplickeho-soudu-nich-vstupuje/>

Etické zásady chování soudce. In: *Etický kodex* [online]. 2011 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <http://www.eticky-kodex.cz/eticke-zasady-chovani-soudce/>

Etické zásady chování soudce vytvořené na základě návrhu kodexu chování soudců zpracovaného v roce 2001 v Bangaloru, přijatého skupinou justičních odborníků usilujících o posílení etiky v soudnictví a podrobeného přezkumu na zasedání zástupců vysokých soudních orgánů konaného v Haagu v roce 2002. In: *Soudcovská unie ČR* [online]. 2005 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <http://www.soudci.cz/o-nas/eticke-zasady-chovani-soudce.html>

FIALA, Roman. Postavení soudce, nezávislost a odpovědnost. In: *Právní prostor* [online]. 2016 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ustavni-pravo/postaveni-soudce-nezavislost-a-odpovednost>

FRIEDEL, Tomáš. Ještě o kárném řízení advokátů, soudců a státních zástupců. In: *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2015 [cit. 2018-02-16]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/jeste-o-karnem-rizeni-advokatu-soudcu-a-statnich-zastupcu?browser=mobi>

Golis, Ondřej: Státní zástupce ukradl čokoládové berušky, i tak může zločince žalovat dál. *Lidovky.cz*. [online]. [cit. 2018-02-16]. Dostupné z [www: http://www.lidovky.cz/statni-zastupce-ukradl-cokoladove-berusky-zlocince-i-tak-muze-zalovat-at-dal-1ti-/zpravy-domov.aspx?c=A130326_164146_ln_domov_ogo](http://www.lidovky.cz/statni-zastupce-ukradl-cokoladove-berusky-zlocince-i-tak-muze-zalovat-at-dal-1ti-/zpravy-domov.aspx?c=A130326_164146_ln_domov_ogo).

HLUŠTÍK, Petr. Přezkum rozhodnutí ve věcech kárných řízení soudců a státních zástupců.

In: *Právnická fakulta Masarykovy univerzity* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2009 [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/aktualni/Hlustik_Petr__1174_.pdf

K právní povaze výtky drobných nedostatků osobě podléhající kárné

odpovědnosti. *Jurisprudence*[online]. Praha: Univerzita Karlova, 2016, (3), 11-19 [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://www.jurisprudence.cz/cz/casopis/k-pravni-povaze-vytiky-drobnych-nedostatku-osobe-podlehajici-karne-odpovednosti.m-182.html>

Kárná odpovědnost. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2017 [cit. 2018-02-07].

Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/sluzba/clanek/karna-odpovednost.aspx>

Kárný senát snížil ústeckému soudci plat za manipulaci s protokolem. In: *IDNES.cz* [online].

2018 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: https://usti.idnes.cz/soudce-usti-nad-labem-rene-prihoda-karny-senat-snizeni-platu-pr0-/usti-zpravy.aspx?c=A180117_102502_usti-zpravy_vac2

KAŠPÁREK, Zbyněk. Může soudce publikovat jakékoliv texty? In: *Advokátní kancelář*

Kašpárek [online]. 2017 [cit. 2018-02-13]. Dostupné

z: <http://www.akkasperek.com/2017/05/15/muze-soudce-publikovat-jakekoliv-texty/>

Ministr Pelikán zbavil funkce soudce Kozáka spojovaného s konkurzní mafíí. In: *IDNES.cz*:

Zprávy [online]. 2017 [cit. 2018-02-24]. Dostupné

z: https://zpravy.idnes.cz/robert-pelikan-soudce-jan-kozak-konkurzni-mafie-ftk-/domaci.aspx?c=A170331_125807_domaci_san

MOTYČKA, Petr. Kárná řízení advokátů, soudců a státních zástupců aneb měří se všem stejným

metrem? In: *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2015 [cit. 2018-02-13]. Dostupné

z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/karna-rizeni-advokatu-soudcu-a-statnich-zastupcu-aneb-meri-se-vsem-stejnym-metrem?browser=mobi>

Možnosti obrany proti průtahům v řízení a náhrada způsobené újmy. In: *Epravo.cz* [online].

2015 [cit. 2018-02-17]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/moznosti-obrany-proti-prutahum-v-rizeni-a-nahrada-zpusobene-ujmy-98979.html>

Nejvyšší správní soud [online]. 2014 [cit. 2018-02-16]. Dostupné

z: <http://www.nssoud.cz/Uvod/art/1>

- Němeček, Tomáš: Kárná řízení od Miss monokini k alkoholu v síni. *Ihned.cz*. [online].
[cit. 2018-02-16]. Dostupné z www: http://m.ihned.cz/c6-10003560-20252110-700000_d-karna-rizeni-od-miss-monokini-k-alkoholu-v-sini.
- Prezident Zeman jmenoval nové soudce. In: *České noviny* [online]. 2018 [cit. 2018-02-13].
Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/prezident-zeman-jmenoval-nove-soudce-vid-oprenos/1579699>
- SAMKOVÁ, Klára. Jaký by měl být soudce?. In: *Zrcadleni.cz* [online]. 2014 [cit. 2018-02-18].
Dostupné z: <http://www.zrcadleni.cz/jaky-by-mel-byt-soudce/>
- Soudce – opilec definitivně svleče talár. In: *Novinky.cz* [online]. 2003 [cit. 2018-02-17].
Dostupné z: <https://www.novinky.cz/krimi/20639-soudce-opilec-definitivne-svlece-talar.html>
- Soudci Šámalovi snížil NSS dočasně plat kvůli průtahům. In: *Česká justice* [online].
2015 [cit. 2018-02-17]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2015/11/soudci-samalovi-snil-nss-docasne-plat-kvuli-prutahum/>
- Soudkyně přišla kvůli alkoholu o svou funkci. In: *Český rozhlas* [online]. 2006 [cit. 2018-02-17].
Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/soudkyne-prisla-kvuli-alkoholu-o-svou-funkci_200610041136_vjanous
- Soudní systém v České republice. In: *Judikatury.cz* [online]. 2015 [cit. 2018-02-13]. Dostupné
z: <https://judikatury.cz/soudy>
- ŠRÁMEK, Dušan. Kárných řízení se soudci by mohlo být víc, předpokládá to větší aktivitu žalobců. In: *Česká justice* [online]. 2015 [cit. 2018-02-24]. Dostupné
z: <http://www.ceska-justice.cz/2015/06/karnych-rizeni-se-soudci-by-mohlo-byt-vic/>
- Šťastný, Jiří: Námitka kvůli údajnému židovství znalce Mazla je nesmysl, rozhodl soud. *Idnes.cz*. [online]. [cit. 2018-02-16]. Dostupné z www:
http://zpravy.idnes.cz/stiznost-na-udajne-zidovstvi-je-irelevantni-rozhodl-soud-p39-/domaci.a_spx?c=A120123_173125_domaci_js
- ŠTIČKA, Michal. Aplikace etických postupů v soudním systému ČR. In: *Transparency International*[online]. 2010 [cit. 2018-02-07]. Dostupné
z: http://transint.xred.cz/doc/evs_justice.pdf

VÁLOVÁ, Irena. Rada Evropy odhalila korupční systém kárných řízení se soudci a státními zástupci v ČR. In: *Česká justice* [online]. 2016 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2016/11/rada-evropy-odhalila-korupcni-system-karnych-rizeni-se-soudci-a-statnimi-zastupci-v-cr/>

Vázanost soudu zákonem. In: *Epravo.cz* [online]. 2013 [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/vazanost-soudu-zakonem-88861.html>

Právní postavení soudce v České republice – kárná odpovědnost

Shrnutí

Tato diplomová práce je zaměřena na problematiku kárné odpovědnosti soudce v České republice. V úvodu práce je popsána právní úprava moci soudní a jednotlivé povinnosti, které musí soudce v rámci výkonu své funkce plnit. V další části je definována kárná odpovědnost a její právní povaha, přičemž se pozastavím také u vztahu odpovědnosti za újmu a kárné odpovědnosti. Část třetí popisuje průběh kárného řízení a složení kárného soudu, který kárné provinění projednává. Část čtvrtá nabízí pohled na jednotlivá kárná provinění v praxi. Poslední část je zaměřena na kárná opatření a pozastavuje se nad pojetím institutu výtky drobných nedostatků coby jednoho z kárných opatření. Závěr představuje souhrn zjištěných poznatků a nabídne ucelený náhled na problematiku kárné odpovědnosti soudce v České republice. Celá problematika je zkoumána především pohledem aktuálně platné právní úpravy.

Klíčová slova

Kárná odpovědnost. Soudce. Kárné řízení.

Legal Status of Judges in the Czech Republic – Disciplinary Liability

Summary

This diploma thesis focuses on the disciplinary liability of judges in the Czech Republic. The introduction of the thesis describes judiciary legislation and the individual responsibilities of a judge in performing judicial duties. The next part defines disciplinary liability and its legal nature and it also mentions the relationship of liability for damages and disciplinary liability. The third part focuses on the course of disciplinary proceedings and the structure of the disciplinary court that deals with disciplinary offences. Next, the fourth part offers a practical view on the individual disciplinary offences. The final part describes disciplinary measures and concentrates on one of them in particular – the concept of complaints of minor imperfection. The conclusion summarizes the findings and provides a comprehensive overview of the disciplinary liability of judges in the Czech Republic. The whole issue is examined mainly in terms of current legislation.

Keywords

Disciplinary liability of a judge. Judge. Disciplinary proceedings.